

ABONAMENTUL:

Un an . . . 28— Cor.
 jumătate an 14—
 3 luni . . . 7—
 o lună . . . 2:40

Pentru România și străinătate:

Un an . . . 40— franci

Telefon
 în oraș și interurban
 Nr. 750.

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc
 deschis co tă șirul 20 fil.

Manuscriptele nu se inapoiază.

ROMÂNUL

Sărbătoarea noastră.

Nu ne facem iluzii. Avem deplină înțelegerea situației noastre prometeice: una din surzările noastre naționale pironită pe stânca imperialismului unguresc, cealaltă pândită de săgețile aceluias Olimp blestemat, care a jurat pierzarea surorii ei. Cu pliscul otrăvit, vulturul vrășmaș a prins să sfășie din trupul viu al bisericii noastre unite... În jurul nostru aceiaș singurătate ca în jurul zeului mitologic, — acolo în pustietatea stâncilor din Caucaz.

Am crezut că mai avem asupra noastră brațul protector al monarhului, cu scutul intereselor adevărate ale monarhiei — și, am crezut, că tiara papei dela Roma e o garanție și pentru sfințenia drepturilor noastre. Dar ne-am trezit, fără de veste, singuri, — părăsiți. Părăsiți până și de regatul fraților noștri, cari n'au puteri — ca odinioară Hercul — să răsucescă gâtul vulturului și să ne înalte în Olimp — îmbălânzind mânia lui Zeus...

Să nu ne facem însă nici temeri. Să învățăm din nou povăța minunatei povești a lui Prometeu, cel ce a coborât pe pământ simbolul adevăratelor eterne: ostașii adevărului nu pier. Ostașii adevărului înving, oricât de mari torturile la cari sunt supuși vremelnice. Bisericele noastre, au și ele vina eroului mitologic: aprind în sufletul neamului românesc din Ungaria scânteia cerească a conștiinței naționale. Și poate să se repeadă furtunoasă sgripcioroica dahlului celui strein de firea adevăratului, — carnea sfășiată din trupul lor viu va crește peste noapte la loc. Intocmai ca Hercul — adevărul va sosi în cele din urmă, ca să împlinească porunca...

Vom mai tresări încă de durerile săgeților otrăvite, — inima acestui neam va mai săngera de mușcătura vulturului hain, vom simți totuși în conștiința noastră făgăduința izbândei. Ochii noștri nu se vor împăinzeni și vom privi mereu, țintă, spre soare. Oricât de mare pustiu în jurul nostru și oricât de încălcate de copita potrivnicului bunurile noastre naționale, sufletul nostru se gătește de sărbătoare. Conștiința izbândei noastre de odată va aprinde mereu semnaluri ale puterii noastre de viață.

Și un semnal plin de măreție și strălucire va aprinde chiar mâine și chiar aici, în preajma potrivnicilor ce vor să ne împresoare cu zăbranicul morții. Mâine, acest mare și înfloritor ținut românesc, ținutul Aradului are o întreită sărbătoare. Se va sfinți cea dintâi cărămidă a așezământului

de cultură românească, merit să lămuirească chemarea superioară a femeii române în aceste părți. Se împlinește un vis de aur visat de atâtea generații de mame române, se încoronează un nesfârșit șir de nobile silințe, cari au animat generația generoasă a femeilor contemporane și se aduce, în sfârșit, cel mai frumos omaj, marelui spirit al lui Vasile Stroiescu, care a ajuns azi un simbol de îndemnuri și datorii naționale pentru noi.

Ca un șoim al aspirațiilor noastre va roti apoi asupra acestui ținut românesc, acel care *din sbor* a secerat pe seama neamului nostru laurii de onoare ai progresu-

n'a plutit până astăzi, din reprezentanții neamurilor din Ungaria, decât reprezentantul nostru, șoimul adevărat al Carpaților...

Și tot mâine vom putea să salutăm cu întreagă căldura înțelegerii noastre pe solii artei românești, pe cei mai noi vestitori ai bogăției sufletului nostru, pe bursierii societății noastre pentru teatru. Arta, această floare de farmece a sufletului omenesc, va înmoia în mirezmele ei toată splendoarea întreitii noastre sărbători de mâine.

Pentru izbânda zilei de mâine societatea românească din Arad și împrejurime a desfășurat o muncă cu adevărat uriașă. De zece zile și mai bine serbările noastre au ajuns să fie, nu numai pentru noi, ci și pentru streini, aproape singura preocupare. Svonul întinselor lucrări de pregătire a umplut întreg ținutul și niciodată streinii n'au simțit mai vie acea nedeslușită stare sufletească care te stăpânește în fața unui potrivnic crezut sleit de forțe răsărind c'o nebănuită exuberanță de viață și putere.

Am lipsi dela datoria noastră, dacă n'am face acum, în ajunul sărbătorii noastre, — când în partea lor cea mai însemnată, silințele depuse de societatea noastră românească au luat un sfârșit plin de făgăduințe, — constatarea, că, în ciuda viscolului care a răscolit unitatea și armonia în sânul acestei societăți, rezistența ei morală a fost cu mult mai viguroasă decât să nu fi putut readuce în scurtă vreme stările de binecuvântată și rodnică activitate, reclamate de principiul primordial al oricărui succes în luptă: de principiul solidarității. Grație solidarității restabilite între noi, acest falnic ținut românesc poate să dea iarăș o probă de vitalitatea lui nesecată și încă una poate mai viguroasă decât în trecut.

Dar, poate, tocmai din strălucirea serbărilor de mâine, să înțelegem câștigul moral al frământărilor prin cari am trecut. A fost, poate, porunca unei legi superioare să trecem prin acel foc purificator. Și ne aducem aminte, tot din mitologie,

de un simbol plin de mister și — plin de-o adâncă și totuș atât de clară semnificație: ne aducem aminte de paserea Phoenix, care a fost consacrată nemuririi (Soarelui) și care se ardea din răstimp în răstimp singură, ca din cenușa sa să întinerească mereu...

lui modern. În rotiri majestoase și îndrăznețe va desena mâine Vlaicu spirala speranțelor noastre de înălțare, aici la frontierele răsăritene ale atâtor neamuri mari.

Vor înțelege ceice ne vor pierzarea națională, că zadarnice sunt eforturile lor sisifice de-a ridica petroiul inerției lor de rasă până în sferile acele înalte, în cari

Liniște în politică. Odată cu sosirea căldurilor mari, viața politică atât de sbuciumată lunile trecute, a intrat într'un stadiu de dormitare. Bărbații politici se recreiază pe la băi, iar ziaristii, oboșiți și ei de munca din lunile trecute, înzadar caută în lumea politică un moment mai însemnat, demn de înregistrat. Nu le rămâne alta decât să exploateze pe coloane, ba chiar pe pagini întregi senzațiile zilei din viața socială, care totdeauna iarna-vara, își are momentele ei, când tragice când comice, demne de a fi trecute în coloanele ziarelor.

Retragerea unei opreliști. Nu de mult i-s'a detras marelui izar vienez „Zeit” debitul postal în Ungaria sub cuvânt că servește politica destructivă a opoziției. Suntem informați că ministrul de comerț a retras acum această opreliște, după ce s'a convins că aceea nu avusese nici un rezultat, fiindcă „Zeit” venia și mai departe în țară — în plic.

Situația în Croația. Mai multe ziare din Viena scriau zilele trecute că la toamnă va fi restabilită constituția în Croația când se vor escrise și alegeri noi. Spre a lămuri opinia publică, un colaborator al lui „Neue Freie Presse” s'a adresat în această privință ministrului croat Iosipovich care a declarat că, îndată ce împrejurările vor permite, comisarul regesc va fi absolvat din postul său, iar după actul acesta va urma îndată numirea noului ban, convocarea dietei, cu un cuvânt restabilirea stării constituționale în Croația. Toți factorii cari știu aprecia bunele raporturi între Ungaria și Croația, trebuie să dorească acest lucru — a spus ministrul. Svonarile ce s'au lăsat în timpul din urmă cu privire la această chestiune, sunt însă premature.

Ministerul de externe în audiență. Ministrul comun de externe, contele Berchtold va pleca în una din zilele următoare la Ischl spre a se prezenta în audiență la Maj. Sa. Ministrul va raporta monarhului asupra hotărârilor ce s'au luat în consiliul de miniștri ținut zilele trecute în Viena.

Conflictul universitar.

— Cultura împotriva politicii. —

De două luni de zile lumea politică și universitară din România este preocupată de un foarte acut conflict universitar, care cu toată acalmia impusă de vacanțe, începe să ia proporții nebănuite.

Este vorba de „cazul” d-lui profesor I. Bogdan, noul rector al universității din București a cărui numire în această demnitate trece prin peripeții din ce în ce mai neașteptate.

Nu sunt două săptămâni de când „Românul” anunța cu o legitimă satisfacție confirmarea ca rector a d-lui Bogdan și iată că trebuie acum să anunțăm că va fi revocat, dacă nu chiar că a și fost revocat până acum.

Fără a depăși limita de obiectivitate ce ziarul nostru și-a impus față de frământările politice interne ale fraților din România, vom da în cele ce urmează, oarecare lămuriri asupra acestui caz, care prezintă o semnificație deosebită, pentru viața politică și culturală din Țară.

Mai întâi trebuie să spunem că ceea ce petrece cu d. Bogdan, nu este un incident personal datorit unei simple întâmplări, ci este *efectul* unei lungi serii de ingerințe ale politicii de partid în viața universitară.

Persoana d-lui Bogdan în această împrejurare nu are alt rol de cât acela de a fi provocat o criză care exista de mult în stare latentă.

O rezumare a peripețiilor actualului conflict universitar este foarte convingătoare în această privință. Dar pentru a înțelege adevărata lor semnificație este nevoie de câteva lămuriri asupra neajunsurilor de ordin morală care bântuie universitățile din Roma și care nu sunt cunoscute tuturor cetitorilor acestui ziar.

De zeci de ani politica de partid stăpânește în toată voia universitățile din România. Se știe că cele două universități române se bucură de dreptul de a trimite câte un re-

prezintănt în senat. Pentru cucerirea celor două mandate de senator, partidele politice din România, prin membrii lor care sunt d-nii profesori înregimentați în cluburi, poartă cele mai pătimase lupte.

Dar lucrurile nu se opresc aci. În goana lor pentru a pune stăpânire pe orice element de forță și de influență de orice categorie ar fi, partidele politice, se amestecă direct și în recrutarea personalului dirigent și profesoral. Alegerea unui rector, a unui decan a unui profesor chiar, este considerată ca o chestiune de amor propriu pentru izbânda fiecărui partid. Pentru asemenea alegeri se fac agitații și presiuni cu totul nepermise; de multe ori asemenea alegere este fixată la cluburi și pentru realizarea ei se fac carteluri politice în bună regulă.

Din cauza acestei acțiuni a partidelor se întâmplă să sufere în chip direct însăși învățământul universitar. Astfel pentru înzestrarea cursurilor și a seminarelor cu cele necesare, d-nii profesori sunt nevoiți să aștepte, de multe ori, ani de zile până se duce un ministru care nu-i agreează spre a veni altul.

Dar acest rău, care în ultimul timp, a ajuns până la limite nebănuite, nu putea rămâne fără de o reacțiune.

Cu tot amestecul politicii la numirea profesorilor, în universitățile din București și din Iași, se găsesc o sumă de elemente de înaltă valoare culturală și morală, ridicate prin munca și talentul lor și impuse în situația lor de către conștiința culturală a opinii publice.

Aceste elemente dedicate preocupărilor culturale și științifice au înțeles că, dacă lucrurile vor fi lăsate a urma astfel, se va ajunge cu timpul la o complectă anihilare a rolului universității în viața neamului. Din rândurile lor nu odată au pornit accente de protestare împotriva amestecului politicii în universitate. Pe măsură ce ingerințele politicianilor s'au mărit, în sufletul acestor elemente, a crescut și dorința de emancipare de sub această influență funestă.

Curentul reprezentat de acești d-ni profesori și-a găsit expresiunea în d. profesor Ioan Bogdan.

Necunoscutul.

De I. Broșu.

Trebuie să mărturisesc, că nu'mi place să schimb bucuros locuința. O fi prejudeciu, sau frică motivată, nu știu. Sau numai teama de necunoscut?

De ce nu te-ai deslipi în urma urmelor de o cameră? Cum se face că, patul, în care ai dormit un an, sau doi, sau trei, posedă un farmec mai dulce decât toate celelalte din lume? De ce masa, ia care noapte de noapte, ți-ai concretizat în cuvinte, sentimentele cari te preocupau, te ține legată de ea? Pentru ce proprietărea veche e mai simpatică decât altele? De ce? de ce?

Am simțit o tristeță nemărginită, atunci când am fost necesitat să'mi părăsesc locuința.

Cu toate păcatele și neajunsurile ei, și tot ți-e scumpă...

Îi iubești pariumul misterios ascuns în toate unghiurile; îi iubești bucățelele de hârtie pe cari tu le-ai scris și le-ai aruncat tu jos; iubești praful îngrămadit sub dulapurile vechi; ți-e drag paiangenisul țesut în unghiuri; iubești pendula; iubești raza de soare ce intră avară prin geam; cu un cuvânt tot, tot, tot.

Cine este în stare să susțină, că altă locuință n'ar fi și mai luminoasă, și mai luminoasă, și mai bună?

Nimeni! nimeni!

Dar dacă nu ți place? Dar dacă nu te chiamă?

O vorbă la o sută: s'a terminat... Asta e toată filozofia!

Am preferit, totdeauna, mai bucuros să inspir o iarnă întreagă fumul, care în loc de a eși prin coș afară intra binișor la mine, numai și numai să nu fiu necesitat a schimba locuința. Așa. La urmă, ca o armie biruitoare, a venit primăvara și n'a mai fost nevoie să fac nici foc, nici să închid geamurile, și am uitat ușor calamitatea fumului și a frigului...

Dar sunt uneori împrejurări în viață, cari te necesitează să faci și asta. În luna trecută s'a bolnăvit buna și simpatica mea proprietăreașă, a zăcut vre-o trei săptămâni în pat, și într'o zi s'a hotărât, cum am înțeles, să moară chiar. A fost prin urmare mai mult o forță majoră la mijloc, decât o adevărată mutare. Fără îndoială!

Camera cea nouă e bună. Nu văd însă utilitatea unei descrieri. Pentru ce aș face-o? Atâta trebuie să spun, că de câte ori am pus piciorul pe un prag străin, am făcut mai întâi de toate inspecția. S'o numim cu un termen tehnic: razzia. Caut pretutindeni ca o vijlă. E obiceiul meu. După aceea îmi fac observările, de pare că le-aș avea scrise: aceea nu-i bună, doamna mea; asta nu'mi place; mai aduceți, vă rog, un scaun; patul e, nu știu cum; lampa mi-se pare că filează; oglinda e prea la umbră; de ce nu e masa cu trei centimetri mai lată; parchetul trebuie curățit în fie ce săptămână; cheia e defectuoasă, cred eu; o cam prea puținică lumină, și așa mai

departe. Acesta e formularul. Îl știu deja pe de rost și îl recitez la siguranță, ca credeul. Sunt dificil și pace!

Obicinuesc apoi și altceva. Cetesc din fir în păr toate petecutele de hârtie rămase dela alții, întocmai ca un spion. E o însușire și bună și rea: cum o iai.

A doua zi, îndată după mutare, am aflat în masa de scris a noului domiciliu, un interesant document. Dă'mi voie, iubite cetitor, să'l reproduc din cuvânt în cuvânt.

„Azi, după masă, am întrebat pe proprietăreașă, pe vecina mea unde locuiai, dacă ai plecat? Am primit un răspuns afirmativ.

Dealtfel, ca să fiu sincer, chiar eu însu'mi presupuneam lucrul acesta. Să vezi de ce. Aveam par'că o presimțire stranie. Fiind pe jumătate adormit, în fiecare dimineață eram obicinuit să aud zgomotul jaluziilor dela fereastra d-tale, pe cari le ridicai regulat, aproape la acelaș timp, și foșnetul ușor al perdelelor de creton, când le dai la o parte...

Uite... cu toate că nu ne vorbeam niciodată unul altuia, și eram ferm decis să te uit, dar lucrul acesta mă calma. O speranță nedefinită îmi amăgea zi de zi sufletul! Incepând de alaltăieri, însă jaluziile verzi stau nemiscate, nu mai aud foșnetul perdelelor și nu mai văd seara lumina potolită reflectându-se pe grilajul balconului...

E atât de tristă liniștea asta!

D. Ioan Bogdan a condus, în calitate de decan, timp de 14 ani facultatea de litere din București. Inscris în partidul conservator, mai mult din cauza relațiilor literare cu cercul Junimeii, fostul decan, deși nu se retrăsese din partid, a știut să-și păstreze în totdeauna libertatea de acțiune, pe care a întrebunțat-o numai în folosul facultății ce dirija și al universității.

Zelul dezvoltat de d-sa în această situație, înțelegerea superioară a nevoilor înaltului învățământ universitar și condescendența părintească față de neajunsurile studențimii române i-au asigurat simpatiile tuturor colegilor săi și recunoștința unanimă a studenților.

Cu un asemenea trecut și cu un asemenea caracter, d. Bogdan era ca și chemat să încerce reacțiunea împotriva împietărilor politice de partid în universitate. Aceasta încercare a făcut-o d-sa în urma stăruinței prietenilor săi, prin candidarea la demnitatea de rector.

Iată acum în esență peripețiile acestei candidaturi:

Alături cu dl prof. Bogdan, care candida ca independent, sprijinit de profesorii cari cer alungirea politicii din universitate, și-au pus candidatura și dd. Toma Ionescu și C. Disescu, fruntași ai partidului conservator democrat, cari contau pe voturile tuturor profesorilor membri ai partidelor din opoziție acum coalizate.

Înainte de a se face alegerea, cei trei candidați, s'au înțeles să figureze pe aceeași listă rămânând ca ministrul să confirme pe cine va crede de cuviință.

Dl Bogdan prezentându-se în numele ideii de emancipare a universității de sub influința partidelor politice, o parte dintre profesorii universității cari fac politică militantă dar care-și dau seama de prejudiciile ce decurg pentru universitate, din cauza ingerințelor acțiunii de partid în viața ei, s'au simțit îndatorați să-l sprijine. Acești domni profesori, dorind însă în același timp să satisfacă și disciplina de partid și fiind conștienți că nici șeful lor nu ar fi împotriva înlăturării acestui rău din universitate, au emis ideea ca dl Bogdan să-i dea lămuririle cuvenite și a obține astfel autorizarea de a fi votat.

Urmând acestei dorințe, care nu are nimica extraordinar în sine, dl Bogdan, fără a face nici un angajament politic, fără a se înscrie în alt partid, a obținut acest sprijin, numai cu condiția pentru care luptă și dsa, că atâta timp cât va

fi rector nu va sprijini și nu va fi instrumentul nici unui partid.

Au urmat alegerile, care au dat dlui Bogdan majoritate de voturi fiind astfel numit și confirmat de către dl ministru.

Până aici nimica anormal.

De îndată ce s'a văzut însă că cel confirmat nu este omul nici unui partid, intențiile bune care plutiseră un moment la suprafață s'au scufundat și patima politică își făcu din nou apariția, mânuind toate armele fără de alegere.

Presă partidelor politice obicinuită a vedea într-o neizbândă a candidatului lor, o înfrângere a partidului, începu atacurile, făcând dlui Bogdan o pricină de acuzare din faptul că nu aparține nici unui partid și cerându-i pe un ton foarte dușmănos să explice din ce grupare politică face parte.

O coincidență foarte explicabilă a făcut că profesorii care duc lupta aceasta să fie mai ales din acele facultăți, care prin natura lor permit și o activitate extrauniversitară, de multeori mai însemnată decât cea universitară. Astfel este facultatea de medicină și mai ales cea juridică, de unde se recrutează și elementele de căpetenie ale politicii de partid.

Împotriva acestor acuze dl Bogdan a venit cu o scrisoare prin care declară: că nu a înșelat nici un partid politic; că a rămas membru al partidului conservator; că a solicitat voturile aceluia dintre profesori cari sunt pentru izgonirea politicii din universitate, izgonire la care se poate ajunge mai ales prin profesorii cari își fac din catedra lor singura preocupare.

Această scrisoare a servit pentru noui atacuri.

Decanii facultăților de drept, de medicină și de științe toți fruntași ai partidului conservator democrat declarându-se jigniți și-au înaintat demisiile.

A urmat o nouă scrisoare din partea dlui Bogdan, dar adversarii săi, hotărâți să-l răstoarne cu ori ce chip au stăruit în demisiunea lor lipsind neconținut dela ședințele senatului universitar.

Astfel senatul universitar neputându-se întruni în numărul cerut de regulament, dl Bogdan, a fost pus în imposibilitate de a-și îndeplini serviciul și pe baza noii legi a învățământului universitar care prevede că membrii cari lipsesc dela datorie să fie considerați ca demisionați, a cerut revocarea lor și instituire de noui alegeri în locul lor.

Dl ministru însă, care are nevoie de acest senat universitar pentru numiri ce trebuiesc făcute până la toamnă, a judecat că e mai bine să revoce pe d. rector.

Această revocare s'a părut cu atât mai ușoară cu cât d. Bogdan prin manifestările sale, a dat

cu prisosință dovadă că nu poate fi utilizat de nici un partid și că astfel va rămâne fără de sprijin. Sub acest raport soluția dlui ministru politicește pare foarte nimerită. Având a scăpa guvernul înainte de toate de agitație, dsa, s'a gândit că nu poate face aceasta, decât prin satisfacerea opoziției, singura care e considerată că poate patrona o mișcare primejdioasă pentru guvern.

Și de sigur dacă actuala încurcătură universitară ar fi fost datorită ambiției personale a dlui Bogdan, prin această revocare, lucrurile s'ar fi aplanat; conflictul universitar ar fi luat sfârșit iar dl Bogdan, zdrobit de organizațiile puternice ale partidelor, nu avea decât să mediteze asupra primejdiei la care se expune un singur om, când îndrăznește să dispute forțelor politice locuri jinduite de ele. Dar lucrurile nu s'au isprăvit aici.

A doua zi după anunțarea hotărârii de revocare, a apărut un comunicat publicat și în „Românul” nr. 141 din 27 Iunie, însoțit de documente pline de surpriză, prin care un nr. de 30 de profesori universitari își manifestau solidaritatea față de dl Bogdan afirmând hotărârea neștrămutată de a lupta pentru alungarea politicii din universitate, iar dl Bogdan se retrăgea din partidul conservator.

Cum vedem „cazul” d-lui Bogdan se complică.

Împotriva arbitrarului partidelor care voesc să silească universitatea a se înclina tutelei lor, prin încurajarea grevei împotriva rectorului ales în deplină legalitate, o seamă de profesori au pășit cu energie, cerând înlăturarea acestui ametecc.

Majoritatea acestui grup al emancipării universitare este formată din profesori care și-au făcut din catedră cea mai de seamă preocupare și care în afară de exercițiul îndatoririlor profesoriale și de cercetarea problemelor specialității lor nu caută alte satisfacții.

Sunt deci elemente care prin natura situației lor sunt sustrate influenței partidelor.

Grupa contrară este formată din profesori care pe lângă catedră au și alte ocupații, mai ales pleoaria și care prin relațiile lor sociale gravitează mai mult spre politică.

Astfel dar începe să se desemneze o luptă energetică a culturii pure împotriva politicii de partid.

Care va fi rezultatul acestei lupte?

Nu putem ști.

Nu'ți dai seama cât mă tulbură chiar numai gândul, și cât mă face de nenorocit.

Dincolo de peretele subțire care ne despărțea, simt acum ca un gol îngrozitor și pustiu, asemenea aceluia ce mi s'a deschis ucigător, în suflet. Toate, îmi par străine și necunoscute, ca și când nu le-aș fi văzut niciodată.

Chiar și sunetul produs de pendula ce-o aud prin perete, mă rănește azi, și mă face să simt durere. Îmi vine să fug de acasă, să mă duc departe, să nu mă mai reîntorc niciodată. Îți poți oare imagina, cât de greu îți vine să vezi zilnic acele lucruri, de cari te leagă atâtea și atâtea amintiri duioase? E îngrozitor. De aceia vreau să plec... Numai atunci când ai cuprins acest mister, vei pricepe pe deplin și durerea mea!

Fotografia ți-am așezat-o de acum iar pe masă, ca pe un altar. Ea mi-a devenit în clipele amărăciunii mai scumpă decât totdeauna, e drept. Dacă ea mă poate oare și mângăia? O nu!... Nu!... Dimpotrivă, mi-aduce aminte totdeauna că sunt de nefericit și de singur, singur... Asta e singur!

E adevărat. În ultimul timp ne-am despărțit și ne-am urit ca niște dușmani. Eu am fost rănit însă, care a suferit. Am suferit, deoarece mi se părea, că în felul acesta sunt și din departare totuși mai aproape...

Când mă întorc acum seara, târziu, acasă, și cerc să intru, simt deodată o groază nebună în inimă, simt că trebuie să pierd la urmă miș-

tile. Am impresia, că primul pas pe l-aș face în spre cameră, m'ar prăbuși într'un abiz fără fund și necunoscut. Necunoscut. Acum abia am înțeles rostul acelei noțiuni teribile, căreia i se spune: necunoscutul. Când îl simt, mă cuprinde groaza, mă cutremur... Când am voit să mă conving de realitatea plecării d-tale, am stat mai mult de o oră la îndoaială. Așa mi se părea de strănu răspunsul, pe care așteptam să-l primesc mai mult decât sigur...

Am rămas singur, singur, singur în lume. Nici când n'am viețuit sentimentul acesta mai limpede, nici când n'am stat mai aproape față în față cu teribilul necunoscut, decât azi. E ca o pasere uriașă, ce mă amenință cu ghiarele. Da, da... trebuie să plec și dacă nu mi va succeda, poate chiar să mă sinucid!

Florile de pe balcon îmi fac nespun de rău. Dacă le duceai împreună, poate nu mă durea atât de mult.

P. S. Azi l-am văzut pe domnul M. L. Nu'l disprețuiesc, deoarece am ținut la el și țin și azi. Dar sunt prea mândru decât ca să'l întreb ceva despre plecare...”

A. Severeanu.

Lăsai să mi cadă din mână hârtia îngălbenită, pe masă. Am văzut îndată, că aceasta trebuia să fie sau o copie uitată, de pe o scrisoare trimisă, sau simplu numai un conceput ce n'a fost expedit niciodată.

Câtă durere înăbușită și câtă simțire cuprindeau șirurile acestea. Erau par'că izvorite

chiar din sufletul meu. Ele îmi înfățișau noua mea locuință într'o lumină străină și misterioasă.

O ceți a doua oară.

Cine putea fi oare A. Severeanu? Probai oarecum să mi'l imaginez, cam cum va fi fost. Mi'l închipuiau sentimental, înalt, cu ochii buni și dulci, cu părul negru, cu trăsăturile feței regulate și nobile. Buzele lui trebuiau să erau roșii ca hiacintul. Îl vedeam clar în toată ființa sa.

Dar cine va fi fost femeia pe care a iubit-o? O sumedenie de întrebări îmi năvăliră în minte. Din ce țară va fi fost? Unde a plecat? Ce ochi a avut, ce păr, ce talie? Fost-a ea oare brunetă sau blondă? Era o femeie ca toate, sau altfel, una extraordinară, interesantă, exotică? L-a iubit sau nu? Și dacă l-a iubit, de ce a plecat așa deodată și fără să-i spună nimic? De ce? De ce? Cu toate că se urau unul pe altul, dar în ura aceea imensă era imposibil să nu fie și o picătură de iubire? Cine știe? Cine știe? Poate că de-aș afla cel puțin cine e M. L. tot aș avea un oarecare punct fix...

Mă cuprinse fără veste o melancolie adâncă. Mi-adusei aminte într'o fulgerare de multe din viața. Aceiaș durere, la care apela A. Severeanu în scrisoare, aveam impresia a o simți și eu.

O da... iubirea nici când nu este în adevăr mare, până ce n'a trecut prin botezul suferinții. Numai prin durere biruiește și se apoteozează. Iar când încetează, dincolo de ea ce este? Cine știe? Poate...

Necunoscutul!...

Ceeace putem afirma este că grupul anti-politicianilor este hotărât să reziste cu ultima energie după cum se poate vedea și din următorul comunicat apărut în „Universul” cu data de Miercuri 27 Iunie st. v.

Criza universitară.

Suntem autorizați să anunțăm că îndată ce va apare în „Monitorul Oficial” decretul pentru revocarea dlui Bogdan din calitatea de rector al universității, patru membrii din senatul universitar, partizani ai dlui Bogdan, vor demisiona. Aceasta spre a protesta împotriva hotărârii luate de d. ministru Arion, hotărâre pe care cei patru membri senatori o consideră ca ilegală și nedreaptă.

Ori cum ar eși lucrurile însă această reacțiune împotriva politiceii de partid, pe noi nu poate decât să ne bucure. Ea este un semn că în viața națională din România încep să apară curente de renovare, care chiar dacă pentru moment vor fi biruite, vor trebui în cele din urmă să triumfeze.

Cât pentru d. Bogdan care a avut norocul să concretizeze un asemenea curent, în sânul celei mai înalte instituții culturale a neamului, ori-cum se va alege cu demnitatea lui de rector, noi nu putem decât să-l felicităm. Căderea d-sale nu poate însemna decât începutul unei biruințe morale.

Scrisori politice.

Paris, 10 Iulie.

Tocmai într'un articol trecut spuneam că în politică toate întorsăturile sunt posibile și nimic nu trebuie să ne surprindă. Iată un fapt care confirmă această afirmațiune:

D'abca a trecut câteva zile dela întrevăderea dela Port-Baltic dintre împăratul Wilhelm II și țarul Nicolae, d'abca s'a recules presa germano-austriacă după bucuria ei de această întrevădere pe care o consideră ca un triumf al politiceii germane, și o întorsătură nouă ce a luat tocmai zilele acestea *politica italiană* vine să strice dispoziția de mulțumire a germanilor. Ziarul „Daily Graphic” din Londra, cunoscut ca un organ serios anunță că Anglia, Franța și Italia au încheiat o *înțelegere* („entente”) cu privire la interesele lor din marea Mediterană.

Chiar din sursă germană se recunoaște că această știre a ziarului englez corespunde adevărului și că înțelegerea aceasta anglo-franco-italiană se va încheia în mod formal imediat după terminarea războiului italo-turc. Se înțelege dela sine că știrea a produs o adâncă indispoziție la Berlin și la Viena și ziarele din aceste două capitale nici nu ascund nemulțumirea lor contra Italiei, care este direct acuzată că trădează Tripla-Alianță.

Este îndreptățită nemulțumirea opiniei publice germane? Are înțelegerea dintre Anglia, Franța și Italia o importanță așa de mare? — acestea sunt chestiunile ce se pun acum.

Intâi de toate, din punctul de vedere al corectitudinii de drept internațional, Italia nu poate fi acuzată cu nimic. Chiar Bismarck a admis principiul ca un stat, care este legat

printr'o alianță cu alte state, să poată încheia *înțelegeri*, în mod cu totul independent de alianță, cu oricare alt stat. Acest lucru l'a făcut chiar Germania încheiând de repetite ori înțelegeri cu Rusia, l'a făcut Franța și l'a făcut Rusia și Austro-Ungaria... De ce nu i-ar fi permis Italiei să useze și ea de acest drept care convine așa de bine în aceste momente intereselor sale?

Cu toate acestea înțelegem ușor indispoziția blocului german. Politica independentă a Italiei în marea Mediterană jenează pe germani, obișnuiți în timpul din urmă să joace rolul de tutori ai Italiei. Pe lângă aceasta faptul că Italia se apropie de Franța și de Anglia trebuie să deștepte neîncrederea Germaniei și Austro-Ungarei, cari se conving din ce în ce mai mult că rămânerea Italiei în Tripla-Alianță este cu totul problematică.

Înțelegerea aceasta, în care Franța și Anglia vor avea, fără îndoială, primul cuvânt, va forma un nou grup de interese și o *nouă grupare de forțe* care nu va întârzia să se ciocnească de acelea ale Triplei-Alianțe. În curând situațiunea Italiei va deveni, în modul acesta, echivocă și ea va trebui să se decidă pentru o parte sau alta.

Ce va face atunci Italia? Văzându-și interesele sale din marea Mediterană, — și *aci* este grosul intereselor italiene, — asigurate prin înțelegerea cu Franța și Anglia, puterile dominante în Mediterană, ea nu-și va mai bate mult capul cu Tripla-Alianță, dela care nu va mai avea ce câștiga. Din potrivă: alianța cu blocul german va deveni pentru Italia o povară neplăcută și cu totul inutilă. Ea va scutura această povară spre a-și recăpăta *libertatea de acțiune* de care are încă nevoie și pe care poporul italian o dorește așa de mult.

Presa naționalistă franceză agită în momentul de față cu o energie demnă de admirat, pentru sporirea și perfecționarea armatei franceze. Faptul că Germania a ridicat contingentul forțelor sale pe uscat dela 595 mii de combatanți, în timp de pace, la 670 mii de oameni a alarmat opinia publică patriotică din Franța și acum atât presa cât și cercurile politice conducătoare sunt preocupate de chestiunea de a da un răspuns la măsurile luate de Germania.

Este foarte caracteristic ce scrie ziarul „L'Écho de Paris” în această privință: Iată ce spune acest organ:

„E timpul suprem ca să reacționăm contra acestei stări de lucruri. Și în loc ca să ne vâetăm și să ne mulțumim cu o alarmă neputincioasă în loc ca să căutăm alianțe mai mult sau mai puțin problematice, trebuie să căutăm un remediu energetic la această situațiune care nu poate să mai dureze, *având în vedere o luptă cu Germania, în care să ne găsim singuri, noi de noi, fără alianțe și din care luptă să eșim victoriosi*”.

Aceste câteva rânduri ilustrează, credem, îndeajuns starea de spirite din Franța.

Chestiunea întăririi armatei se discută acum cu aprindere și s'au produs soluțiuni cari într'adevăr ar permite ca armata franceză să se bată cu cea germană singură, fără nici un ajutor, și cu succes.

Actualul efectiv în timp de pace al armatei franceze este de 575 mii soldați, deci cu o sută de mii mai puțin decât contingentul Germaniei în timp de pace. Este vorba acum ca diferența aceasta de o sută de mii să fie câștigată de francezi prin sporirea trupelor de veterani și de soldați reangajați, trupe vechi, bine instruite și cele mai bune în timp de războiu. Trupele acestea ar urma să fie mai bine plătite, mai mult menajate, așa încât să formeze o adevărată armată de mercenari: soldați de meserie. Se știe că aceștia se bat mai bine. Armata lui Napoleon I se compunea mai ales din asemenea elemente vechi și încercate și „vechca gardă”, care forma crema acestor trupe, era vestită prin vitejia ei.

Armata aceasta de veterani ar urma să aibă un contingent de 225—300 mii de combatanți și va forma miezul armatei franceze. Aceștia fiind soldați bătrâni, experimentați, și fiind în număr așa de mare, vor încadra foarte bine trupele mai tinere, fără instrucție așa de completă. Iată care va fi situațiunea armatei franceze în această ipoteză:

Veterani	300.000
Efectiv permanent anual	115.000
Soldați tineri	232.000
In total	647.000

de oameni, armată de cea mai bună calitate, gata de războiu. Aceasta este efectivul de pace la care în timp de războiu se adaugă *rezervele*. Vedem că această cifră, care se poate obține cu ușurință, egalează aproape pe aceea a efectivului de pace a Germaniei. Guvernul va propune camerei în curând un proiect de lege în acest sens.

Sforțările acestea ale vechii și glorioasei națiuni franceze de a se menține pe prima treaptă în concertul european, merită toată admirațiunea și sunt demne de imitat.

M. R. Ș.

Un muzeu Eminescu?

De Dr. Horia Petra-Petrescu.

În ultimul număr al revistei noastre literare „Cosinzeana” (II, 27) aflu un articolaș, subscris F. N., în care se pledează pentru înfiptuirea unui muzeu Eminescu. Revista întovărășește articolașul cu o fotografie, care ne arată o societate mare de domni și doamne, cum așteaptă să-și vie rândul la vizitarea casei-muzeu, în care s'a născut și a murit Shakespeare (Stratford pe Avon).

Ce cere scriitorul din „Cosinzeana”? Un muzeu pentru Eminescu.

„Și văd, în închipuire, — pledează dl F. N. — o căsuță umilă într'o stradă și mai umilă dintr'un oraș din regat. În fața ei se îmbulzește poporul, ca să-i treacă pragul. Ar fi *muzeul Eminescu!* Câtă nobletă ar răspândi acel interior modest, decât geniu, de câtă suferință ne-ar vorbi cele câteva mobile, obiecte sau manuscrise ce s'ar aduna în urma marelui nostru poet. Din toate părțile locuite de români s'ar porni pelerinii pioși spre a respira măcar câteva clipe în atmosfera sfântită odinioară de acela care a întrupat geniul românesc. Ar fi așa de frumos și așa ușor de îndeplinit!”

Momentul e prielnic pentru câteva constatări, cari se impun. O să scriu și câteva banalități, dar banalități, cari te ard pe frunte, dacă ai dragoste de neam, banalități, cari trebuiesc spuse mereu, până ce se întâmplă corectura necesară.

FILIALA DIN ARAD,

Bulevardul ANDRÁSSY n-rul 20.

(Palatul Fischer Eliz)

BAZARULUI DE DANTELE din Budapesta

va aranja

Vânzare ocazională

pentru vară.

Mătăsuri cor. 1'16; materii de dantele dela 48 fileri în sus; dantele dela 2 fileri în sus; Maideire dela 94 fileri în sus; ciorapi de muolin de mătăsă dela 85 fileri în sus; resturi de dantele cu preț scăzut de 50%.

„Înainte de toate: Domnul F. N. e un *idealist*. Un idealist de pesima specie! Iată cum au să privească unii propunerea d-sale — dacă, în general, au să arunce ochii asupra tipăriturilor dela noi: „Jan te uită, cu ce și bate capul tânărul! (De sigur e tânăr, căci altfel n'ar putea să aducă astfel de propuneri). Nouă ne arde de un muzeu Eminescu? Ei așa! Lasă-l domnule în pace pe Eminescu ăla! Nu i-am ridicat un monument la Berlin, altul în București, la Ateneu, altul în Botoșani, altul în Galați? Ei, ce mai vrei? De ce să-l înălțăm farafastăcuri?”

— „Stai, domnule, — îl intrerupe dl F. N., revoltat, — dar știi d-ta ce însemnează Eminescu pentru noi?”

— „Ei?”

— „E intruparea *ideală* a mentalității românești!”

— „Ei și?”

— „E *cinstea* noastră, ca neam!”

— „Ei și?”

— „Este un scriitor cu care ne putem arăta literatura europeană, fără să ne fie teamă de a fi respinși?”

— „Ei și?”

— „Cum: „ei și?” Lasă-mă domnule în pace cu „ei și?”-ul d-tale!”

— „Ei și?” N'am făcut destul pentru Eminescu?”

— „Nu!”

— „Da ce? Vrei să-l purtăm pe puf?”

— „Pe puf!”

— „Hehe! A scris și el acolo, câteva rînduri frumoase”.

— „Și le-a smuls *din inimă*”, zice domnul F. N. cu durere.

— „Din inimă să fie”.

— „Ne-a dat ce-a avut el *mai bun*”.

— „Ei bine, „ce-a avut *mai bun*”. Ce era să fie altfel, dacă a fost „poet”, *scriitor*?”

„Scriitor”! „Poet”! O spune cu un gest disgrațios, malițios degradator.

„Discuția asta credeți că este numai imaginară? Vă înșelați! Se poartă de zeci, de sute de ani, pe la noi și prin România. Acel „ei și?” mesisit te arde, ca cu fierul roș, te scoate din sîrbie, acel degradator „poet”, „scriitor” te face să simțеști întreagă grozava prăpastie, care se deschide între omul lipsit de idealuri, vecinic preocupat de mistuirea stomaliconului său și de pierderea cupoanelor (un lucru foarte onorabil, cel din urmă, *dacă* este îmbinat cu *alte* calități!) și între idealistul, care stă să se sacrifice pentru izbăvirea sa de oameni, care este în stare să și întindă mâna, ca al doilea Muciu Scaevola, deasupra focului, spre binele compatrioților săi.

În zadar vei aduce d-ta argumente domnului *Muțunache*, hai să-i zicem *Muțunache* — domnului acestuia, care îți previne orice obiecțiune logică cu un „Ei și?” sau cu un „Ei așa?” superior — el nu te va înțelege *nici odată*.

E vorba: sunt mulți *Muțunache* în Ardealul nostru și în Tara românească? Câte procente? Dacă au trecut peste jumătate de sută e rău de noi. Rău, fiindcă avem prea mult de furcă cu ignoranța lor crasă și ne risipim energiile, cari ne trebui să le plasăm mult mai bine, într'alte direcții. Așa să pierde timp, așa se pierde vlagă, până alte neamuri fac pași repezi și *mai departe*, considerind controversale, pentru cari ne răsunăm, de întrebări, cărora li s'a dat răspuns de mult, de foarte mult timp.

Di F. N. pledează mai departe:

„Nu găsesc mai nimerit pentru nobilarea sufletului ca vizitele pioase pe cari neamurile din Apus le fac caselor sărace ori bogate, solide sau dărăpănate, unde au trăit, au ris, suferit și lucrat oamenii lor mari. Un simțământ de pietate despusă cuprinde sufletul celui mai ignorant, călcând pragul odăilor ilustrate de viața vre-unui om de geniu. Englezii cu casa lui Shakespeare, francezii cu casele lui Balzac și Pascal, germanii cu muzeele Goethe și Schiller, au făcut atât de mult pentru oamenii lor din popor. Vizitarea unui

astfel de muzeu, îți dă dorința să cetesti, dacă nu le cunoști încă, operele scriitorilor mari, să vezi tablourile pictorilor sau să cunoști viața și activitatea marilor patrioți sau căpitani, în cinstea cărora s'au amenajat aceste așezăminte. Ele sunt ca o rază de ideal în tumultul practic al vieții de toate zilele”.

Iată adevăruri, cari nu se mai discută, ci se iau ca adevăruri eterne. Cel puțin în Europa noastră — căci, slavă domnului, nu trăim între bușmani.

Cu toate astea ce este dat să vadă ochilor noștri? Mai bine zis, ce *nu* este dat să vadă? Cauți tu, tânăr român, locurile de glorie ale neamului tău, colinzi pe la mormintele oamenilor mari, bați la ușile caselor pe unde știi că au trăit cei buni ai tăi — și vei da, *de cele mai multe ori*, de case dărăpănate, neîngrijite, dacă mai există, de morminte date uitării, de pietri de normânt crepate în două și de manuscrise de ale marilor înaintași, aruncate în toate direcțiile rozetei vânturilor.

Dacă îți plânge inima de jale, dacă dai un țipet de durere, au îndată răspuns pentru afitudinca aceasta a ta toți *Muțunachii* dimprejurul tău: „E idealist. Idealist implacabil!” Și dacă epitetul acesta nu te satisface, ci cauți să îți câștigi aderenți, pentru sentimentele tale atât de îndreptățite, îți vin cu acel: „Ei și?!” cu acel „Ei așa?”, care numai cinste nu face speciei omenesci.

Zadarnic le spui cât de mare importanță dau *alte* neamuri oamenilor lor mari — ei dau din umeri, *Muțunachii* noștri, și zic: „Usor li-e lor!”, ca și când sărăcia te-ar opri să săvârșești, în marginile *putinței tale*, aceste libațiuni pe altarul neamului tău!

Am fost zilele trecute cu tineri elevi de liceu în biblioteca „*Academiei române*” din București. Mulțumită atențiunii domnului profesor *Caracas*, ajutor de bibliotecar, am vizitat secția manuscriselor și a cărților vechi. Mulți din noi erau obosiți în urma unei călătorii îndelungate, unii însă se luptau vădit cu acest inconvenient. Să fi văzut ochi când ne-a arătat dl *Caracas* manuscrise de ale lui *Eminescu*, de ale lui *Alexandri*, de ale lui *Gh. Barit*, și manuscrisul lui *Bălcescu*, „*Istoria Românilor sub Mihai Viteazul*”, la care a scris istoricul până în pragul morții sale, surghiunit în *Palermo*, în *Sicilia*.

— „Vedeți”, ne spunea, „acesta este manuscrisul original al „*Doinei*” lui *Eminescu*, acesta este manuscrisul dela „*Somnoroase păsărele*”, aceasta este una din multele variante ale poeziei „*Mai am un singur dor*”. — Aici sunt articolele sale politice, aici un „dicționar de rime”, compus de dânsul”.

„Ei așa?, Ei și?”, ar fi spus *Muțunache* și ar fi dat cu dosul palmei manuscrisele laoparte. Ce-l interesează pe el o bucată de hârtie, chiar dacă s'a aplecat asupra ei unul din cei mai mari și mai buni ai noștri? Ce-l doare pe el capul, dacă și-a dat acesta ce a avut el *mai sfânt*, frământându-se, trăgându-și câte odată chiar dela gură, numai ca rezultatul sbuciumului său sufletesc să fie *întru câțva* corespunzător aspirațiilor sale visate?! „Ei așa?! Ei și?” Procesul psihologic înălțător, care se petrecea în sufletul tinerilor, cari priveau la manuscrisele lui *Eminescu* — I-ar fi lăsat completamente *rece*!

În zadar vei spune lui *Muțunache*: „Du-te în *Germania* și vei vedea cum știu nemții să venerateze localități, unde au trăit scriitorii, compoziții, pictorii, bărbații de stat mari ai lor”. El nu te va pricepe.

Zilele trecute a murit în *Drezda* un învățat, căruia toți îi ziceau „*Der Körner-Peschel*”. L-am cunoscut și eu, vizitând muzeul lui *Körner* în *Drezda*. Ei bine, acest profesor, anglist și germanist de seamă, și-a petrecut aproape întreagă viața sa scrutând trecutul, operele și pe comentatorii ceilalți ai poetului german *Theodor Körner*, care — după cum se știe — a murit pe

câmpul de luptă, moarte glorioasă de martir național.

În muzeul institutului în casa, în care s'a născut *Körner*, a adunat cu o sânguință de albină tot ce a fost în legătură cu poetul german și fala lui cea mai mare era să te ia de mână și să îți arate odoarele adunate.

Dar numai *Körner* s'a bucurat de atâta considerație? Plimbați-vă în *Weimar* pe stratele tăcute și veți găsi casele lui *Goethe*, casa lui *Schiller*, a lui *Lessing*, *Wieland*, *Liszt*, etc. etc., ca și când le-ar fi părăsit dânsii înainte cu un sfert de oră. Colindați străzile din *Iena*, și aveți să găsiți tot la a doua casă câte o tabelă comemorativă — aici a trăit *Jean Paul*, aici *Schiller*, aici *Arnim*, aici frații *Schegel* și câți alții! Dacă pășiți în *Nürnberg* Vă va opri în drum casa lui *Hans Sachs* și a lui *Albrecht Dürer*. În *Frankfurt am Main* casa lui *Goethe*, unde s'a născut el, și casa lui *Schopenhauer*; în *Bayreuth* casa lui *Richard Wagner*; și alte sute de alte localități cu amintiri de acestea, scumpe neamului german.

— „Ei și? Ei așa!”, ne intrerupe *Muțunache*.

Dacă cutreieri *Austria* vei găsi același cult pentru oamenii mari. În *Salzburg*, cât de frumos e așezată casa, în care a văzut lumina zilei *Mozart*, autorul „*Fluierului fermecat*”! În *Viena* casele lui *Brahms*, a lui *Grillparzer*, a lui *Beethoven* (în apropierea Vienei). În *Marienbad*, câtă venerație pentru promenada iubită de *Goethe*! În *Gmunden* pentru promenada pe care se plimba *Lenau*, pe lângă riul *Traun*!

Astea le scriu numai așa, în pripă, fiindcă le-am văzut cu ochii mei proprii și pot să mi dau seama de cinstea, care li se dă.

Dar în *Italia*, în *Franta*, în *Anglia*?

Chiar și *ungurii*, da, *ungurii* noștri, ce muzeu frumos și interesant au știut să ridice în amintirea lui *Petőfi* și a lui *Jókai*, în *Budapesta*! Muzeul se află în mijlocul orașului, într'o stradă mai tăcută. Pe frontispiciu stă scris, cu fală: „*Petőfi ház*”.

— „N'are haz!”, ar răspunde *Muțunache*, cel vecinic gata să îți astupe gura cu câte un calambur de prost gust.

— „Ba are, mult stimabile domnule *Muțunache*, are!... Căci să vezi și d-ta: În schimb ce vedem noi că se întâmplă în țara noastră și în România, cu eroii noștri? Cetesti istoria neamului tău și vrei să urmărești cu ochii ținuturile unde au trăit și au pătimit cei buni ai tăi — într'o bună zi pleci în călătorie de studii. În *Botoșani* nici urmă de muzeu în amintirea lui *Eminescu*, care a trăit acolo, care s'a născut în apropierea acestui oraș. (Acum se pune piatra fundamentală a unui „teatru *Eminescu*”). În *Iasi* nici un muzeu, de dai-Doamne, retrospectiv. Trebuie să îți aduci tu cu multă „osârdie” obiectele, în gând, obiecte, cari pot evoca trecutul lui *Cuza-Vodă* (și e atât de apropiat acest trecut!) În *Ruginoasa*, care se chiamă acum: *Cuza Vodă*, dai de palatul lui *Cuza*, pustiit ca pe vremea tătarilor, de-i plângi de milă. În *Râmnicul-Vâlcea* nici o săliță, cât de cât, care să îți amintească de *Antim Ivireanul* și de tiparnițele sale. În *București* s'a făcut, deasemeni, *prea puțin*, până acum în privința aceasta. (Îndată va fi vorba despre aceasta.) „*Bojdeuca*” lui *Creangă* din *Iasi* ne părăsește mâne-poimâne.

Nu cred să stăm mai bine la *Mircești*, căci am cetit o descriere dureroasă, anii trecuți, despre impresia ce și-o lasă parcul și casa de acolo. La *mănăstirea Dealului*? Dar n'ați cetit în ce stare se afla craniul lui *Mihai Viteazul* până bine de curînd? Și știți cât de sărăcăcios este mormântul învățătorului nostru comun; al lui *G. Lazăr*, din *Avrig*? El, care ne-a dat lumina cunoștinții, care ne-a învățat să silabisim din nou, zace sub o piatră funerară *crepată în două*, acoperită de bălării. „Ce are a face?”, zice *Muțunache*, „n'are monument *Gheorghe Lazăr*, în fața universității din *București*?”

S'a deschis!

Müller I. és Fia

stabiliment colector de fabrică, văpsitor de pânuri, curățitor chimic și spălătorie de rufe cu aburi.

Arad str. Weitzer János nr. 7. (Noul palat gr. est.)

Totfelul de haine pentru bărbați, femei și copii se curătesc pe cale chimică, ori se vâpăesc. Albiturile devin albe ca zăpada.

Se primesc albături pentru călca'

Astea numai câteva amănunte, la auzul cărora trebuie să-ți ascunzi fața de rușine și să constați cu durere de inimă — „nu, noi nu știm încă să cinstim memoria celor morți în muncă și în luptă cinstită, spre gloria neamului nostru”.

Dar rușinea aceasta va dispărea, fiindcă *trebuie* să dispară, dacă vrem ca și alte neamuri să ne dea cinstea cuvenită. Nu putem rămâne de ocară și trebuie să dăm și noi mai mult pe noi înși-ne.

Pe lângă munca merituosă a „Comisiunii monumentelor istorice” din România, muncă ce se impune pe zi ce merge, ne îndeamnă să ne tresalte inima de bucurie două vești bune:

1. Vestea că *ministrul de culte al României* a dat în grija dlui profesor N. Iorga înfiptura unui muzeu în *mănăstirea Dealului*, unde se află craniul lui *Mihai Viteazul* și

2. punerea pietrei fundamentale pe locul fostei monetării a statului, la Șosea, în *București*, a unui *muzeu național*, în fruntea căruia este denumit dl profesor *Tzigara-Samurcaș*.

Veți fi cecit prin foile noastre discursurile ținute de dl *Tzigara-Samurcaș* și de dl ministru C. Arion cu prilejul punerii pietrei fundamentale și veți fi aplaudat din toată inima hotărârea luată de guvernul României.

Nici nu se putea face o alegere mai nimerită pentru ambele muzee. Atât dl N. Iorga marele nostru istoric cât și dl *Tzigara-Samurcaș* abilitățile acestora sunt ca totdeauna în astfel de cazuri, prea vagi — sunt cei mai chemați să ducă în îndeplinire misiunea cu care au fost încredințați și să spele, spre bucuria și fala noastră, pata de rușine de pe vestmântul, care *trebuie* să fie curat, al neamului nostru.

...Și acum: un muzeu Eminescu? Da, de o sută de ori da! Dacă se va putea într-o casă, în care a locuit bardul nostru, ca să se vadă sărăcia de care a avut parte, (ca să-și mai sacrifice cutare și cutare boerinaș, vecinic vizitator al trotoarelor Parizului, din sumeția idioată) — dacă nu, în *interiorul* muzeului național, cel ce se înființează acum, un apartament a parte, cum e, spre pildă, casa lui *Grillparzer* în muzeul orășenesc din Viena.

Că va protesta iarăși Mușunache, cu un: „Ei așa?! Ei și?!” de asta n'are să ne pese...

Cronică externă.

Situația politică în Belgia. Intre luptele cele mai desperate s'a ales noul parlament al Belgiei. Biruința partidului clerical a înverșunat într'atâta pe socialiști încât grevele muncitorilor amenința întreaga Belgia cu izbucnirea unei periculoase revoluții și conducătorii socialiști numai cu multă greutate au putut întru câțva liniști masele muncitorilor. De când s'a întrunit noul parlament nu trece o zi, ca ședințele să nu fie turburate prin grave excese din partea opoziției. Deputații opoziționiști apostrofează într'una majoritatea, calificându-o de produs al corupției și escrocheriei electorale, iar miniștrilor le strigă să demisioneze deoarece numai prin fraudă au putut să se mențină la putere. Opoziția în izultele ei adrasate miniștrilor nu mai cunoaște nici o margine. Epitetele de escroc, hoț, falsificator sunt în ordinea zilei.

Dușmănia politică în Belgia a luat un caracter pătimaș, că membrii opoziției din parlament au rupt orice relațiuni personale și sociale cu colegii lor guvernamentali.

Situația guvernului sârbesc. O telegramă din Belgrad anunță că zilele cabinetului Trifković, constituit după moartea lui Milovanović ar fi și numărâte. Cauza crizei e pe deoparte boala primului-ministru, iar pe de alta însăși

slăbiciunea formațiunii ministeriale, incapabilă de a rezista formidabilei opoziții din scupștină. Retragerea guvernului va deveni fapt împlinit imediat după consiliuarea fruntașilor partidului bătrânilor radicali. Cel mai indicat pentru misiunea de a forma noul cabinet e Nicolae Passici, dar acesta ezită să se pronunțe. E sigur însă, că în cele din urmă va ceda dorinței partidului său de a asuma răspunderea situației. Passici, dacă va accepta, se va sili să înjghebeze un guvern de coalițiune al bătrânilor și tinerilor radicali. Aceștia din urmă nu vor face nici o dificultate, punând numai condițiunea ca fostul ministru Protici să nu mai facă parte din cabinet. Cum regele Petru nu va acorda sub nici un cuvânt dizolvarea camerei, Passici va căuta să facă disidenților toate concesiunile posibile, spre a asigura ministerului ce va forma o viață mai îndelungată.

Noua lege electorală în Franța votată. O telegramă din Paris anunță, că noua lege electorală a fost votată în cameră cu 393 voturi pro și 217 contra. În sensul unui paragraf al noiei legi, aceasta va intra în vigoare încă la cele mai apropiate alegeri. La publicarea rezultatului votării a izbucnit un tumult mare în cameră. Mai mulți deputați radicali i-au strigat injurii prim-ministrului Poincaré. Strigătele lor însă s'au pierdut în ovațiile făcute de aderenții votării proporționale. Ședința a fost închisă în sgomotul cel mai mare.

Grey despre politica Angliei. În ședința camerei comunelor secretarul de stat pentru externe, al Angliei, Sir Edward Grey a făcut cunoscută situația politică din îndepărtatul Orient. Politica externă — a zis el — și strategia flotei trebuie să meargă mână în mână. Intre alianța cu Japonia și strategia flotei e legătura cea mai strânsă. Valoarea alianței e aceea, că toate dificultățile și turburările lăuntrice din China n'au pricinuit în nici cât de mică măsură complicațiuni internaționale. Alianța aceasta a avut numai efecte bune și n'a conturbat nici decum relațiunile bune ale Angliei cu celelalte state. Relațiile între Anglia și Japonia de prezent sânt excelente. Alianța e în interesul cel mai mare ambelor state. Ea a fost încheiată cu cea mai mare loialitate reciprocă și e un factor binecuvântat în menținerea păcii din extremul Orient. Înțelegerea cu Rusia deși n'a creat o situație perfectă în Persia, totuși a ameliorat stările și înțelegerea aceasta e o necesitate, căci fără ea probabil ar fi urmat complicațiunile cele mai grave. Rusia ar fi putut ușor ajunge de credința, că Anglia voiește să tragă numai folos în sudul Persiei din turburările acestei țări pricinuind pagube intereselor rusești. Neîncrederea și bănuielile existente încă din timpurile vechi s'ar fi mărit numai și mai mult. Chestia Mării Mediterane a declarat-o Grey de cea mai de importanță și au ajuns la ordinea zilei atât în urma relațiilor Angliei cu statele străine cât și în urma strategiei flotei. În primul rând apărarea regatului unit nu poate fi bazată numai pe politica externă. Flotei trebuie dată o tărie suficientă, oricum ar fi constelația politicii externe. Anglia nu are puterea navală suficientă în Marea Mediterană și nici nu poate trimite acolo în timp scurt o putere resistibilă oricărui eveniment ce ar putea obveni. Deocamdată nu amenință nici un pericol dar Anglia se află în momentul să renunțe la Marea Mediterană și se pune însuși într'o situație de a nu-și mai putea apăra interesele în aceasta Mare. Până acum încă nu se cunoaște nici o putere, care ar avea în Marea Mediterană planuri dușmănoase sau în dauna Angliei, dar dacă se renunță la Marea Mediterană atunci de sigur se va naște tendința ca Anglia să nu mai fie luată în socotință.

Relațiunea dintre Anglia și Germania de prezent e cea mai bună și nu e la ordinea zilei o chestie, care ar atinge interesele acestor două state. Politica externă a Angliei nu s'ar schimba. Punctul ei de plecare a fost totdeauna menținerea relațiilor prietenești cu Franța și Rusia. Plecând din acest punct Anglia caută relațiile posibile cele mai bune cu toate celelalte state. Și dacă Franța sau Rusia ajunge cu altă putere europeană în armonie, cum s'a întâmplat în jurul chestii ca Anglia să-și deie aprobarea urcării tarifelor de vamă, de cari are să Turcia. Ce privește drumul de fier transpasiatic, în cas dacă se va realiza, Anglia va trebui să-și pună ca condiție libertate deplină acțiunea ei.

Inaugurarea cursurilor dela Văleni.

Principii Carol și Elisabeta. — Alți oaspeți. — Mulțimea de participanți și pregătirile. — Cum vor fi primiți prinții în casa d-lui N. Iorga.

In clipele în care noi cei din ținutul Ardealului și împrejurimi, avem mândria sufletescă de a admira și sărbători o biruință a genului și a stăruinței române în persoana dlui Aurel Vlaicu, călare pe uriașa pasăre creată de Dumnezeu, în alt colț al pământului românesc, de frați de ai noștri sărbătorească izbândă în alte energii române pusă în serviciul înălțării sufletului românesc pe aripile conștiinței sale sine.

Astăzi Duminecă, frumoasa Vale a Vălenilor de munte, care până acum 3—4 ani, era cunoscută decât doar prin țuca produsă de pomii care fac din acest minunat colț o fermecătoare grădină, va răsuna de mii de glasuri venite din toate părțile pământului românesc să participe la solemnitatea de inaugurare a cursurilor de vară dela Vălenii de munte, dimpreună cu frumoasele odrasle ale casei princiare române prințul Carol și Elisabeta veniți să salute știința și stăruința românească în persoana celui mai de frunte învățat și gânditor al neamului dl prof. Nicolae Iorga.

Participarea prințului Carol la cursurile dela Vălenii de munte era o dorință încolțită de mult în sufletul tânărului moștenitor al României, care se ține în curent cu toate mișcărilor culturale din țară. Dorința aceasta împărtășită și de A. S. R. Principele Ferdinand spre a deveni fapt împlinit urma să aibă înalta aprobare a M. S. Regelui Carol, ceea ce M. S. a făcut cu o deosebită bunăvoință în audiența de Duminecă ce a acordat-o dlui prof. Iorga, pe care l'a reținut și la masă. Cu această ocazie regele României și-a exprimat și dorința, că, pe lângă principele Carol, să participe și principesa Elisabeta, fermecătoarea Cosmăzeană a casei princiare române, la ceremonia

„Să nu vinzi scump, dar să târguesti ieftin“.

Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuie dar
**mobile frumoase, ieftine
și bune**

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de preț.

inaugurală și la cursurile ce vor avea loc în prima zi.

Am insistat altă dată asupra importanței acestui gest al înțeleptului rege al României pentru viața culturală națională a fraților din Țară. Faptul că s'a dispus însoțirea prințului Carol și de către principesa Elisabeta nu poate decât să mărească această importanță. Anul viitor, spune o notă publicată în ziarele din România, toți tinerii principii ai României vor onora cu prezența lor cursurile dela Văleni.

Pe lângă înaltele odrasle ale Casei princiare, s'a anunțat participarea a mai multor personalități de frunte din România.

Printre dânsule sunt I. P. S. Mitropolitul Pimen Al Moldovei și P. S. Episcopul Nicodem Al Hușului, dimpreună cu P. C. lor arhimandritul Scriban, directorul seminarului central din București și arhimandritul Puiu al Galaților. Pe lângă aceștia numeroși profesori universitari și persoane marcante pe terenul culturai românești.

Din țară dela toate secțiunile Ligei Culturale s'au anunțat delegații de câte zeci și sute de persoane.

Astfel din Iași vor participa 300 inși, din din Galați 100, din Brăila pe lângă numeroși membri ai Ligei și 12 profesori secundari. S'au mai anunțat delegații dela secțiile Ligei Botoșani, Constanța, Mănești, Tg. Ocna, Cărlăși, Alexandria, R. Sărat, R. Vâlcea. Mulți români din Bucovina și din Ardea!

Se prevede că afluența va trece peste 5000 de persoane.

Pentru primirea înalților oaspeți și a acestui public numeros, la Văleni se fac din vreme întinse pregătiri.

Un grup de flăcăi de pe valea Vălenilor, va ieși în costum național călare în întâmpinarea prinților pe care-i vor însoți formând o gardă foarte originală.

Toate școlile de copii și de copile îmbrăcate în costum național vor veni de asemenea întru întâmpinare.

Principii vor fi găzduiți în casa dlui profesor Iorga iar Inalții prelați în casa dlui Simion Pisău distinsul președinte al Ligei Culturale, secția Văleni.

Cu acest prilej am putut afla oare-cari amănunte asupra modului primirii.

Contrar obiceiului curent, dl profesor Nicolae Iorga, nu va face nici o pregătire specială pentru augustii oaspeți. Casa dlui Iorga, local de reculegere și de liniște, în care veghează grija neîntrecutei gospodine care este soția marelui învățat, este ținută întotdeauna în cea mai deplină curățenie. Și afară de o asemenea curățenie exemplară care atârână de mijloacele fiecăruia ce ar fi putut oferi marile dascăl, care să se poată compara cu bogăția palatelor?

Tot astfel se vor petrece lucrurile și cu masa. Augustii principii vor mânca ce o da Dumnezeu și ce se mânăncă de obicei în casa dlui Iorga. Căci un profesor sărac cum e dl Iorga, care nu a avut grije decât să culegă și să răspândească idei în toată viața sa în nici un caz nu va putea ajunge la luxul muritorilor de rînd când găzduiesc odrasle princiare.

Ilustrul învățat își dă seamă că odraslele princiare nu vin la el pentru banchete.

În tot cazul principii, suntem siguri, vor pleca din casa dlui Iorga pe deplin mulțumiți. Ei vor găsi acolo, o hrană care nu se găsește ori unde și pe care nu li-o poate acorda ori ce om ori câte milioane ar avea la dispoziție. Și de aceea nu ne îndoiim că ei se vor reîntoarce cât de des.

Cronica științifică.

— Sismologie. —

După înșirarea instrumentelor să vedem rezultatele. Cetitorii noștri, în mare parte neobișnuiți cu disciplina științifică, vor fi aflat pomelnicul aparatelor foarte sc. Și lucrul e adevărat. Mai adăoge inevitabilele greșeli de tipar și înșirarea instrumentelor va fi fost direct plictisitoare. Ce să faci? Un catalog nu poate fi ca un madrigal. Și totuși îl parcurgi, dacă vrei să te orientezi. În sismologie caută să amintești că microsismograful universal Vicentini e construit cu un resort de vagon, ori al lui Wiechert cu 8 resorturi! Nu e ceva poetic, dar e așa. Și dacă d-ta, cu multă nerăbdare te vaeți atunci de plictiseală: altul îți va spune că nu ai atragere spre acest lucru, nu te impertă, te lasă indiferent. Cu indiferentism nu progresăm încă în nimic. Indiferentismul nu e viață, ci e moarte. Ba mai rău decât moartea, căci împiedecă progresul altora.

În științe nu trebuie să fie nimic plictisitor pentru un popor tânăr ca al nostru, care abia acuma se ridică din stadiul copilăriei. Copiii plictisiți și indiferenți față de natura încunjurătoare — nu sunt sănătoși!

Dar să nu fac divagații prea mari dela obiect. În științe nu trebuie să fie nimic plictisitor pentru noi, căci rezultatele pot fi importante. Nimic mai migălos, mai gingaș decât montarea unui automobil. Și totuși te surprinde, când îl vezi alergând ca un iepure pe drumul întins.

Așa și cu aparatele sismologie. Nimeni, fie cât de subțire la scutimente, nu trebuie să se plictisească de înșirarea lor. Va rămânea surprins de rezultatele, ce ne-au dat și ne dau. Neasemănat mai surprins decât de multe sonete și sonate.

Centru, epicentru și focar în cutremurele de pământ.

Când se produce un cataclism, fenomenul se poate asemăna cu aruncarea unui bolovan într'un lac. În locul unde arunci bolovanul se produce un vârtej, o ferebere momentană a apei și tot de aici se scornesc serii de undulații concentrice, cari se domolesc treptat, după cum se depărtează dela centru.

Aceiaș fenomen în cutremure.

Să presupunem că pământul se sgudue undeva. Acel loc se află în adâncime mai mare ori mai mică dela suprafața pământului și se numește *vatra* sau *focarul* cutremurului. Svâcnirea se propagă de aici în toate părțile: în sus, în jos, în dreapta, în stânga, înainte, îndărăt, în formă de *undulații sismice*. Când svâcnirea centrală e puternică, undulațiile pot străbate întreg globul.

Ondulațiile nu se propagă cu aceeaș celeritate. Cele mai iuți alegă prin straturile interne ale pământului câte 12.250 metri pe secundă, cele mai tardive abia 1500 metri. Oarecare sguduire mecanică, imprimată unui corp solid elastic, provoacă în lăuntrul acestui corp, două specii de unde:

1. *Longitudinale*, în cari moleculele corpului oscilează în *sensul propagației* adică perpendicular pe suprafața undei.

2. *transversale*, în cari moleculele oscilează *perpendicular pe direcția de propagare*.

Precedentele categorii se propagă cu iuțeli diferite, undulațiile longitudinale având iuțea aproape dublă în raport cu a celor transversale.

Apoi, diferitele straturi din interiorul globului opun altă și altă rezistență în calea propagării.

De aici ne putem explica diferența de 1.5 și 12.25 km. în celeritatea undulațiilor. Încă în prima secundă, undulațiile tardive rămân cu 10.75 km. îndărătul celor mai sprintene, celor mai neopăcite.

Din acest fapt rezultă și forma lungită a sismogramelor. Sismograful surprinde undulațiile în ordinea lor succesivă. Cu cât e mai departe cutremurul, cu atât va fi mai lungă sismograma.

Evident, că și din lungimea sismogramei se poate aprecia depărtarea cutremurului.

Reținem următoarele fapte. În vatră, sguduirea abia durează câteva secunde. La depărtări se repercează din ce în ce mai îndelungat. La cutremurul din San-Francisco (18 April 1906) svâcnirea focară a durat câteva secunde. În Budapesta s'a simțit ore de-arîndul. O rază subțire de lumină, pătrunzând prin o prismă de sticlă, se etalează în fâșia *lată* a curcubeului.

Acel punct de pe suprafața pământului, care se află vertical de-asupra vetrei sismice, se numește *centru*. Punctul unde se simțește mai tare cutremurul este *epicentru*. Jur-împrejurul centrului, svâcnirea se resfiră până departe, ori până mai aproape, după intensitatea sguduirii focare.

Pe o hartă a regiunii scuturate putem indica, alături de fiecare localitate, intensitatea cutremurului, statorită din efectele ce le produce și cu ajutorul scalelor Rossi-Forel-Mercalli. Împreună cu o linie continuă punctele de egală intensitate, obținem în general o serie de curbe închise și concentrice numite *isoseiste*. Intensitatea crește dela cele periferice spre cele centrale. În epicentru este intensitatea maximă.

Microsism și macrosism.

Accelerația produsă de gravitație, adică de atracția pământului, face vr'o 980 cm. pe secundă sau 9800 milimetri. Sismografele simțesc și acel cutremur, care împrindă particulelor soluului a 20.000-a parte din accelerația gravitației, adică $9800:20.000=0.47$ milimetru pe secundă. Abia când iuțea aceasta devine de 34 ori mai mare (de vr'o 16 mm.), începe și *omul* să simțească cutremurul.

Cutremurele mai mici de 16 mm. se numesc *microsisme* sau cutremure mici. Cutremurele mai mari de 16 mm. sunt *macrosisme* sau cutremure mari. Cele dintâi se pot observa numai cu instrumente. Cele din urmă se pot observa și fără de instrumente.

La unul și acelaș cutremur, regiunea centrală poate fi macrosismică, regiunea periferică microsismică.

În general, putem afirma că un cutremur se poate simți *fără instrumente* până la de 50-ori adâncimea cuibului său. Cutremurele din vestul Ungariei, ivite în Ianuarie 1906 s'au simțit până la 100 km. adâncime. Cutremurul din Octombrie 1910, ivit în comitatul Hunedoara, s'a simțit fără instrumente până la 60 km. Cuibul lui era deci la 1200 metri în pământ.

Distanța epicentrului dela un observator se determină din durată fazei preliminare a sismogramei.

Exprimând distanța D în megametri, adică mii de kilometri, iar timpul T în minute, are loc următoarea formulă generală:

$$D = T - 1.$$

De exemplu: dacă faza preliminară a durat 10 minute, cutremurul s'a produs la $10 - 1 = 9$ megametri = 9000 km.

Tocmai când scriu șirele aceste, cetesc prin ziare, că aparatele sismografice din Fiume au înregistrat alaltăieri un telesism (cutremur depărat) catastrofal. Faza preliminară = 7 minute jum. Distanța-i face 6000 km. S'a produs

**PRIMA ȘI CEA MAI VECHIE
CASĂ DE CLAVIRE este a lui
FRANZ și ALBERT RENNER**
Timișoara—Josefin str. Hunyadi 12

Mare asortiment de
PIANE, PIANINE ȘI HARMONII.
Calitatea cea mai bună. — Prețuri ieftine.

deci ori în Asia, ori în America. Vom oei mai târziu.

Formula precedentă e valabilă numai pentru cutremure depărtate, dela 1000 klm. în sus. În cutremurele apropiate fenomenele se complică și intrucât pot fi percepute fără ajutorul instrumentelor: are loc formula adâncimei, amintită mai sus.

Mulțumită aparatelor simțitoare, astăzi putem surprinde tremurul solului produs de mersul normal al oamenilor la distanță de 100 metri și putem surprinde cutremurele ivite la antipozii (pe partea diametral opusă a pământului). Aparatele Observatoriului din Florența au înregistrat în 2 Faur 1906 undulația cutremurului, care a distrus orașelul Buenaventura din Columbia, la o distanță de peste 9000 klm. dela Florența. Stațiunea sismologică din Viena, care posedă sismografe foarte delicate, a înregistrat în noaptea de 18 spre 19 Faur 1906 un cutremur cu oscilații de 8 milimetri, dela distanța 12.000 klm. (Faza preliminară = 13 minute). Luând în considerare că diametrul pământului face 12.742 klm., sguduitura a venit prin pământ tocmai dela antipozii și rămânem uimiți de perfecțiunea unor aparate, cari ne relevează mișcări atât de fine, încât scapă atenției tuturor. — Cutremurul din 19 Martie 1906 de pe insula Formosa l'au simțit sismografele din Pesta. Pendulul nord-sud al lui Bosch arăta o deviație de 1.8 mm. Același pendul a înregistrat cutremurul din San-Francisco cu oscilații de 44.5 mm. — Și așa mai departe.

Geografia sismologică.

Montessus de Ballore, în excelenta revistă belgiană *Ciel et Terre*, apoi în o scriere separată, a reunit date referitoare la peste 17.000 de cutremure, cari au permis să se înceapă geografia sismologică.

După sinteza generală alui Montessus de Ballore, care cuprinde globul întreg, scoarta terestră se cutremură aproape egal și ritmic de-a lungul alor două zone strâmte, cari se întretaie sub unghi de vr'o 67 grade. Aceste brine, urmând în general două cercuri mari, cuprind 94 procente ale tuturor cutremurelor ce se ivesc încât numai 6 procente rămân înafară de ele.

O zonă e formată de cercul *mediteraneu* sau alpinocaucaso-himalaic. Trece prin insulele Azore, Africa de nord și Europa meridională, Caucas, Himalaia, Zelanda-Nouă, Oceania, America centrală și insulele Antile. La zona aceasta aparțin și țările locuite de Români.

Al doilea briu este cercul de foc (numit astfel pentru vulcanii frecvenți) *circumpacific* sau ando-iaponeso-malaic.

Aceste două zone coincid cu cele două linii mai importante din relieful suprafeței terestre.

Sismologi.

Cetitorul atent se poate convinge ușor că sismologia este o știință, care ne relevează multe momente prețioase întru cunoașterea structurii interne a pământului. Ondulațiile ce pătrund globul, ne vin încărcate de experiență. Trebuie să le știm face grăitoare. De acum înainte aceasta e problema cardinală a sismologiei. Metodele de cercetări și calculări sunt analoge cu ale astronomiei și sismologia își va împlini problema, când va deveni astronomia globului. Precum vechiul Athanasius Kircher vorbea de „*mundus subterraneus*”, în același mod vom vorbi nu peste mult de „*astronomia subterranea*”, ale cărei începuturi le avem astăzi în toată desvoltarea, mulțumită cercetărilor luminoase, ce se fac din toate părțile.

Ar fi natural, ca în cercetările aceste să fie bine reprezentate mai întâiu popoarele cele mai expuse fenomenelor sismice și vulcanice. Lucrul numai în parte este așa. De fapt sunt bine reprezentați Italienii și Japonezii, cari au o gardă respectabilă de sismoologi și o mulțime de observatoare. Urmează: Englezii, Francezii, Spaniolii. În schimb, Grecii, Turcii și celelalte popoare balcanice și asiatice nu au aproape nimic. Evident, Românii cad în tagma acestora. În tot cuprinsul României nu știu să fie vr'o stațiune sismologică. Noroc cu frumoasele comunicări și statistici ale dlui Hepites, căci am fi aproape nereprezentați și în literatura sismologică. Compatrioții noștri unguri au o stațiune importantă în Budapesta și un sismolog de celebritate mondială:

profesorul Kövesligethy Radó dela universitatea din Pesta.

Nemții, cu răbdurii lor fără seamăn, sunt excelent reprezentați și pe acest teren. Profesorul neamț își pune ochelarii pe nas, mănâncă o franzelă și cârnăței de câțiva finici și studiază toată ziua în laboratoare. Nu-i mirare că ajung celebri pe toate terenele. Stațiunea sismologică internațională, care concentrează și prelucră observațiile de pe întreg globul se află în *Strassburg*.

9 Iulie 1912.

Gavril Todica.

INFORMAȚIUNI

Arad, 13 Iulie n. 1912.

Serbările de mâne.

Interesul pentru sborul lui Vlaicu în Arad este enorm. Ne sosesc din toate părțile vești că o mulțime nemaipomenită de oameni vor veni pe mâne la Arad să se delecteze în sborul eroului dela Aspern. Toate ziarele maghiare din Arad aduc articole elogioase pentru d. Aurel Vlaicu numindu-l „eroul văzduhului” și toate recunosc, că fiul țaranului român dela Binținț a câștigat la Viena glorie țării, în care el s'a născut.

Sborul se va începe cam la orele 4 și jumătate așa că vor putea ajunge pe câmpul de sbor chiar și ceice ar sosi cu trenurile cari intră în gara din Arad pe la orele 4 d. a.

Prețurile de intrare sunt: Loje pentru 4 persoane 40 cor., pentru 6 persoane 50 cor. Loc rezervat 6 cor. Loc I.: 3 cor. Loc II.: 1 coroană.

Solemnitățile împreunate cu punerea pietrii fundamentale pentru noua școală de fete s'au fixat cu următorul program:

1. Duminecă, în 14 Iulie nou, la orele 11 înainte de amiază, după ieșirea din biserică, lumea se întrunește în strada Batthyány, la clădirea consistorului, de unde comitetul „Reuniunii Femeilor Române” și publicul participant pleacă, în frunte cu P. S. Sa episcopul, la locul de zidire.

2. Se face sfințirea apei și a locului, prin P. S. Sa episcopul, în calitate și de patron al reuniunii și al școlii.

3. Punerea pietrii fundamentale și cuvântarea ocazională a P. S. Sale episcopului, precum și cuvântarea „Reuniunii femeilor române.”

Repetăm încă odată că toate gurile străzilor cari se deschid înspre câmpul din preajma pădurei Ciala vor fi închise prin cordoane de soldați și polițiști, așa că nu va putea să străbată nimenea până la locul de unde se vor putea vedea atât înălțarea în aer, producțiunile, virajurile măiestre, cât și aterizarea, ceace e farmecul principal al sborurilor. Jur de jur marele câmp va fi încunjurat așșderea de soldați și polițiști și nimenea nu va putea să străbată fără bilet.

Reprezentațiunea artiștilor noștri dramatici.

Seara, la orele 9, în sala hotelului Crucea-Albă vor avea loc prestațiunile artistice ale d-șoarelor Mărioara G. Dima laureata elevă a conservatorului din București, Aurelia Poparadu, eleva distinsă a aceluiaș conservator, precum și ale d-lor A. P. Bănuț, Const. Calmuschi și Gheorghe Cosma artiști dramatici. Programul acestor prestațiuni asigură

publicului o seară de rare delicii și în adevăr ziua aceasta mare pentru aceste ținuturi poate fi încoronată mai frumos decât prin aceste prestațiuni ale unor forțe menite să devină și ele tot atâtea vii demonstrațiuni ale nobleței rasei noastre.

Se va juca drama Jertfă de I. G. Miulescu. În această dramă jocul d-șoarei Mărioara G. Dima atinge cele mai înalte culmi ale artei.

Se vor juca apoi trei comedii scurte, pline de strălucire, viață și umor. În comedia Pentru mama avem un drăgălaș duett între d-ra M. G. Dima și d. A. P. Bănuț. Va urma splendidă farză Recomandație și de încheiere comedia plină de umor și surprise comice Doi surzi, în care se petrece admirabil.

Atragem din nou atenția publicului asupra acestei manifestații artistice, puse sub auspiciile „Societății pentru fondul de teatru român” și conduse de d-nul Aurel P. Bănuț, directorul artistic al societății.

Bilete de intrare se pot cumpăra la librăria diecezană din Arad și seara la casă. Parchet I: 4 cor. Parchet II: 2. Loc de staț și galerie 1 cor.

Turneul artistic condus de d. A. P. Bănuț

va continua după Arad în următoarele locuri:

Marti 16 Iulie Lipova
Miercuri 17 Iulie Orăștie
Sâmbătă 20 Iulie Sebeș
Duminecă 21 Iulie Blaj
Miercuri 24 Iulie Brad
Duminecă 28 Iulie Turda.

Din Turda se va continua în comitatele nordice, în 11 August va avea loc o reprezentație în Șimleu.

Aviz.

comunelor din jurul Aradului.

Se dă de știre tuturor celor ce vor veni cu trăsurile mâne la sborul lui Vlaicu, că pe seama trăsurilor căpitanul orașului Arad a în-cuviințat un larg câmp lângă pădurea Ciala (pe drumul către Bodrog). Să fie deci cu toții liniștiți și să nu poarte grija că n'ar avea unde să-și lase în siguranță trăsurile.

Bilete pentru sborul lui A. Vlaicu se găsesc de vânzare în următoarele locuri:

În fața cafenelei „Városi”, în casa cea nouă, de dimineața dela 8 până după amiază la 4, casă specială.

Librăria Weisz Leo, bulevardul Andrassy (lângă bis. rom. cat.)

Tutungeria Bauer Gyula, bulevardul Andrassy (lângă bis. rom. cat.)

Cafeneaua „Royal”, propr. Balázs Antal.

Frații Burza.

Tutungeria Weisz Antoniu (lângă „Victoria”)

Librăria Kerpel Izsó.

Librăria Juhász és Társa.

Gruber István, barbier.

Kánya Géza, ospătar.

Huszerl Mór, tutungerie de specialități.

Librăria Ifj. Klein Mór.

Radu Urs, barbier, str. Deák Ferencz.

Librăria „Tribuna”, str. Deák Ferencz.

Librăria diecezană, str. Deák Ferencz.

Librăria Pichler Sándor, piața Szabadság.

Ungár Ferencz, prăvălie, str. Petőfi nr. 14.

Administrația ziarului „Românul”, str. Zinyi nr. 1-a.

Revocarea d-lui Bogdan. Demisia a patru membrii din senatul universitar. În privința conflictului universitar primim știrea că revocarea d-lui Bogdan este fapt împlinit. Ziarele din România au publicat decretul de revocare. De altă parte să anunță demisiunea a patru membrii din senatul universitar în semn de protestare împotriva revocării d-lui Bogdan.

Făina lactată NESTLÉ

Este dovedită după o lungă experiență cafoarte bună pentru copii sănătoși și bolnavi cât și pentru bolnavii de stomac. Impedică și înlătură vărșăturile, diareea, catarul intestinelor — Broșura „Ingrijirea Copiilor” se poate avea gratuit de la NESTLÉ, Viena I. Biberstrasse 11.

„CRISANA” institut de credit și economii societate pe acții
în Brad.

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de practicant la filiala institutului „Crisana” din Gurahonț (comit. Aradului) să publică concurs cu termen până la 28 Iulie st. n. 1912.

Beneficiile împreună cu acest post sunt: salar anual 1100 cor., 15% adaus de seumpete după salar și tantiemă statutară (circa 180 cor.)

Dela reflectanți se cere, ca să documenteze, că au absolvat o școală superioară de comerț cu examen de maturitate, că posed limba maghiară, eventual și cea germană, în scris și vorbit și că au praxă de bancă suficientă pentru licidatură. Cei eliberați de serviciul militar activ vor fi preferiți.

Cererele dimpreună cu atestatele în original sau copie legalizată sunt a se înainta la direcțiunea institutului în Brad, iar postul este a se ocupa imediat după alegere, cel mai târziu însă la 15 August st. n. 1912.

Direcțiunea.

2 băieți

absolvenți de 1—2 cl. gimnaziale ori civile se primesc imediat în prăvălia subscrișului ca practicant. A se adresa lui

Ioan D. Bârsan, comerciant
Szelistye (Szeben m.)

MAGAZIN IEFTIN

Nouă prăvălie de modă pentru femei.

Aduc la cunoștința on. mei foști mușterii și on. public, că am deschis

magazin de stofărie, mărunțisuri și de modă pt. femei

în Arad, strada Lázár Vilmos.

(Vis-à-vis de farmacia Földes.)

On. public în interesul său să binevoiască cât mai curând a se convinge, fără obligamentului de a cumpăra, despre prețurile mele totdeauna moderate.

- 1 m. grenadin dela 70 fl. în sus.
- Pânză englezească dela 56 fl. în sus.
- Madelra, brodată dela 70 fl. în sus.
- Batist de mătășă, în colorii, dela 78 fl. în sus.
- Cartoane dela 45 fl. în sus.
- Stofe dela 96 fleri în sus.
- Mătășuri în orice culoare dela 86 fl. în sus.
- 3 părechi de clorapi pentru bărbați 1 cor. 10 fl.

Rugând binevoitorul sprijin, sunt cu deosebită stimă:

SZEGFÜ MANÓ és T-sa.

Nr. 42/1912.

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea bisericii gr.-cat. din Bociu (Boes) com. Cluj, prin aceasta se recerecă să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cautiunea de 3200 cor., adecă (trei mii două sute coroane) la Oficiul parohial gr.-cat. din Boes p. u. Nagykalota, cel mult până la 25 Iulie st. n. 1912 orele 10 din zi.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în considerare.

Operatele despre acestea lucrări și anume: formularul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de spese și planul. Se pot studia zilnic la oficiul parohial numit între orele 8—12 din zi, până în ziua lițitării ce se va ținea în 1 August 1912 la 11 ore a. m.

Bociu, la 9 Iulie 1912.

Petru Agrișianu,
preot gr.-cat.

Gavril Tovacan,
cantor prim.

Noutăți igienice de gumă și bășică de pește.

Specialitate preservativă fabricat veritabil francez și american în pachete originale.

Recomandată de medicii!

Garanță.

Nou! „Fatime” I și II calit. Prețul 1 — duzină 6 și 8 coroane. — „Semiramis” I și II calit. Prețul — duzină 10 și 12 coroane. —

Ambele feluri de preservative sunt cele mai excelente produse din această specialitate și se pot procura exclusiv la mine.

NOU! „Auto vaginal spray” NOU!

Cel mai sigur și mai practic mijloc de prezervare a veacului nostru. Prețul per bucată 15 cor.

Se trimete direct prin fabrica de instrumente medicale și articole de gumă

KELETI I. Budapest, IV.,

Koronaherceg - utca 17. Prov.

Cereți gratuit și francat preainterantul meu cel mai nou preț eurent ilustrat cu peste 3000 de ilustrațiuni.

Fondat 1878.

Telefon 13—76

Mijlocitori se caută în fiecare oraș cu proviziune considerabilă.

Dacă îți asudă picioarele întrebunțează renumita

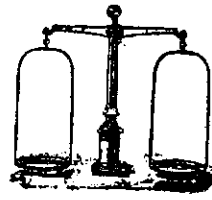
„Cremă de piu a lui ERÉNYI”

1 borcan mare . . . 1 cor.
1 borcan mic . . . 60 fil.

Se poate cumpăra în toate drogheriile, prăvăliile de galduterii și ghețe și în toate bărbieriile, precum și dela preparatorul

TIVADAR ERÉNYI

ARAD, Strada Aulich Lajos n-rul 20.

În lucrătorea electrotrehtnică și mehanică și institutul concesionat de autorități de instalări electrice.

ALFRED POLATSCHIK

Budapest V. str. Nagymező utca 64.

Se lucră: tot felul de instrumente chemice-fizice, monometre și executarea brevetelor. Cântare de precizie pentru formațiuni, drogerii și aurari. Instalări de luminație și soner (clopoțele) electrice, telefon de casă pe pe lângă prețurile cele mai ieftine.

În atenția celor ce zidesc case!

TEODOR CIOBAN

ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARCHITECT
ARAD, Str. Deák-Ferencz 20.

Cu onoare încunoștințez pe on. public, că în bransa arhitectonică execut tot felul de întreprinderi, transformări de zidiri vechi, repararea de biserici române și școli, precum și zidirea lor.

Cu planuri și bugete servesc cu prețuri cât se poate de moderate. Comande primesc atât în loc, cât și în provincie. Rugând sprijinul on. public român semnez

Cu stimă
Teodor Globan.

CZIGLER ȘI MOLNÁR

PICTORI DE ODĂI ȘI VĂPSITORI.
ARAD, strada Kossuth n-rul 38.
Telefon 844.

Preluăm în loc și în provincie totfelul de lucrări în stil românesc, dela executările cele mai simple până la cele mai împodobite.

ATELIERUL DENTISTIC

ni-l-am mutat din Strada Farray pe piața SZABADSÁG-tér.

Garnituri de dinți fără pod,

pe cari cu abatere dela sistemul vechi nu le mai lucrăm din cauciuc, ci din cele mai nouă materii inventate, cari sunt fără nici un miros și gust, nu se tocesc și nu se frâng.

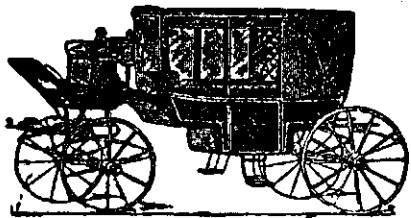
Lucrări în aur și platină executăm pe lângă prețurile cele mai moderate.

med. BERTALAN KURZER și ERNŐ VIDOR de Mártafa.

Prima fabrică de trăsuri, cu instalațiuni de mașini este a lui

Kovács István

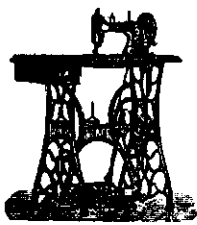
TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS
str. Fröbel nr. 58 (casa proprie),
fabricant de trăsuri și autocaroserie
furnisorul postelor reg. ung. și mehaniz-
melor militare.

Mare deposit permanent de totfelul de trăsuri și calese noi și folosite.
Atelier de reparatură. Ateliere de făurie, rotarie și de lustruit.

Salon de haine bărbătești
J. Schneider, Sibiu
Hermannsplatz 8, etagiul I.
Palatul Habermann. (Nagyszeben).

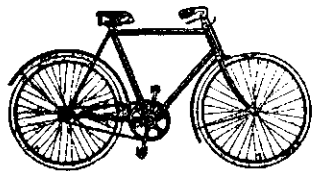

CUCHT HUGO
mechanic

BISERICA-ALBĂ str. Becher 6.

DEPOZIT de renumite mașini PFAFF pentru cusut, de cârpit ciorapi și brodat. MAȘINI de cusut PHÖNIX și NANMANN, biciclete STYRIA și WAFFENRAD toate părțile constructive la mașini de cusut și biciclete cu prețurile cele mai ieftine. ATELIER pentru reparaturi foarte bine aranjate, motor electric.

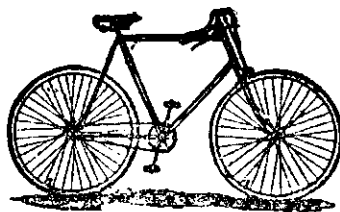
PĂRȚI CONSTRUCTIVE electrice, sonerie, lămpi de buzunar aparate de electrizat. IN ATENȚIUNE: nu țin agenți voiajori și așa prețurile sunt mai ieftine, cu firmele și agenții acestora trimiși pe sate nu stau în nici o legătură.

CICLETE

renume mondial:

THE CHAMPION
și PREMIER

cu osie campanilă,
roată automată (cu frână liberă) se vând pe lângă garanță de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii, fără nici o ridicare de preț, în rate lunare de 12 și 15 cu precum și părți alcătuitoare pentru biciclete, gumă interioară și exterioară prima calitate, sonerie, lampe, pedale, lanțuri, roată automată, conus. — În urma circulației mare unde în toată Autro-Ungaria trimite și în provincii cu preț foarte redus. — La cumpărări mari se dă rabat mare.

Láng Jakab és fia

mare comerciant de biciclete și părți alcătuitoare
Budapest, VIII., József-körút 41.

Filiale: Boross-tér 4 și în Buda, II, Margit-körút 6.
Catalogul de lux 1000 cu de chipuri se trimite gratuit.

Numărul telefonului 23.

Ujj Janos,

stabiliment industrial de cement,
în Kisjenő-Erdőhegy și Nagyzerind.
(Aradmegye).

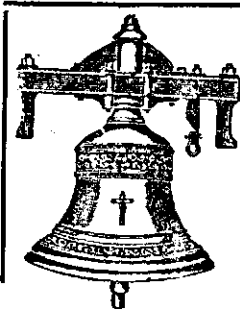
Execută țevi de beton, plăci de pavaj, plăci de marmură artificială, terrazzo și mozaic, colonne, scări, lavițe, cărămizi, țigle, inele de fântâni cu fer, plăci sub sobe, vălaie de ori-ce lungime, etc. etc.

Acest stabiliment lucrează și proiecte de cheltuieli și planuri pentru poduri de beton cu construcție de fer și pentru betonizarea trotoarelor.

Frideric Hönig

Arad, str. Rákoczi nr. 11—28.

∴ Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat. ∴

turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor :
Fondat la 1840.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiaș tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30 procente la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer, prin a căror întrebuintare clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clinească turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se pot învârti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

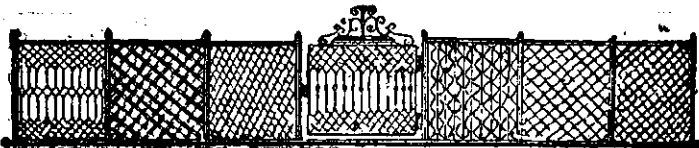
ANTONIU NOVOTNY, TIMIȘOARA-FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire CLOPOTELE GAURITE, de dânsul inventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechiu. —

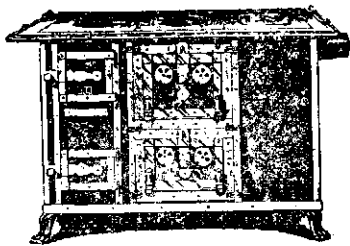
Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. — Prețuri-curențe ilustrate trimit gratuit.

Prima fabrică în Ungaria de nord alui Kozár Lajos

pentru țesutul și impletirea sîrmei (drot), îngrădiri (garduri), tot felul de site, ciur, ornamente de lăcătușerie, construcții de fier, sobe (sparherturi), cuptorașe la ungher. Fabrică totfelul de garduri din sîrmă (drot), din aramă galbină, din fier lustruit cu electoriu sau argint viu, țesături de răbit, rosteie de ciuruit, coșeri pentru petriș și țesție impletită pentru plafond (structură). Despărțământ deosebit pentru fabricarea lucrărilor pentru edificii și ornamente de lăcătușerie, coridoare, trepte, grilaje de fier, verande din sticlă, uși de fier scutite contra focului și construcții de fier. Despărțământ din nou aranjat pentru fabricarea a totfelul de sobe (sparherturi) dela esecutarea cea mai simplă până la cea mai pompoasă, cu îmbrăcăminte de pământ (cahale, olane) în colorii sau albe. Prospect trimit gratis. Vinzătorilor procente corăspunzătoare.

CUNOȘTI D-TA

Ghete cu găitani p. copii
piele chevraux cu-
mătură fină și exe-
cutară solidă. K. **9'-**

Cele **patru**
soiuri de ghete ale
noastre nemaipo-
menit de ieftine.

Ghete jumătate p. bărbați
piele chevraux cusuți
extraordinar de ele-
ganți și moderni. K. **9'-**

130 filiale
în țară și
în străinătate

Ghetele „TURUL”

sunt de primul rang
elegante și convenabile!

Cea mai mare fabrică de ghete din țară

„TURUL” soc. pe acții

în TIMIȘOARA.

Filiala:

ARAD, Andrásy-tér 13.

Palatul Minorităților.

Ghete cu găitani p. dame
piele chevraux, cu-
mătură cea mai ele-
gantă și modernă. K. **9'-**

Ghete jumătate p. dame
piele chevraux lu-
crare elegantă mo-
dernă și solidă. K. **9'-**

Telefon 135

GELLER I.

== Bijutier ==

Arad, Andrásy-tér 14.
(Palatul Herman)

Depozit mare de bijuterii și
artice de aur, artice de
argint curat și oroloage fine
de busunar

PORTLANIT

veritabile de Zimony **arde-
sie de asbest** cel mai bun
material al timpului de față
pentru acoperirea caselor. Pen-
tru durabilitate garanță de
50 ani. Uunicul loc de vindere

la fabrica de mobile de lemn alui

Ludovic Fülöp,
ARAD, Hajó utca 1.

Telefon 75.

Prospecte gratuit.

TEATRUL APOLLO

1. Circus călător (urmare), 2. Dansatoarea-șarpe, dramă artistică în
3 acte 1130 metri, cu concursul aceluiași persoane, foarte atractiv!

Piesă de tot farmecătoare!

== Expunere luxoasă, aranjament perfect! ==

Azi pentru ultima oră

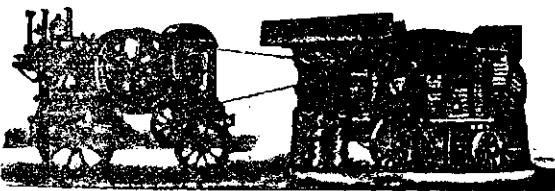
In atențiunea economilor!

SACI și ÎNVĂLITOARE
 pentru mașini, de calitate
 bună și cu prețuri ieftine
 se pot procura dela firma

Braun Miksa

ARAD, piața Boros Béni nr. 2. Telefon nr. 594.

Mustre și prospecte se trimit franco.

Putere dinamică
 ieftină, foarte po-
 trivită pentru eco-
 nomie și industrie.

Cu locomobilele-Petrolin și motoarele lui Bernhardt

se lucră pe jumătate mai ieftin decât cu mașinele cu aburi; nu recer mașinist, sunt libere de concesiune, absolut sigure, nu fac fum, nu produc funingine, nici miros.

Stabilimente de pompe de gaz dela 8—100 putere de cai. Actualmente cea mai ieftină putere dinamică. Cheltuelile de mână circa 0.8—2 fileri pe oră. Cereți prospecte dela fabrica de mașini și motoare, privilegiată, ces. reg.

G. BERNHARDTS Söhne, Wien XII, Schönbrunnerstrasse 173.

Dear n'ai mâncat ceapa ciorii?

să cumperi gramafon ori eufon în rate cu prețuri întreprite, când eu dau gratis un eufon de concert fiecăruia care cumpără dela mine 15 plăci duble noi pentru 30 fl. Gramafon mare, pe lângă garanță 12 fl.

Mare asortiment de Pathefon și plăci.

Reich Aladár

mare magazin de instrumente muzicale

Budapesta, VIII., str. Népszínház nr. 27.

Cereți imediat catalog de prețuri.

PAPP K.

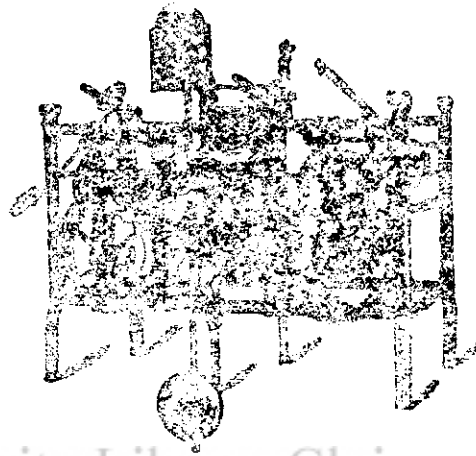
orologier de turnuri, lăcătuș artistic, de zidiri mașini și lucrări de aramă.

Temesvár-Gyárváros,
 Fő-utca 34.

OROLOAGE de TURN

construcția cea mai nouă și solidă pentru biserici și școli, precum și reparaturile acestor fel de oroloage să efectueze conștient și ieftin. Preliminare de spese gratuite.

Pregătește Mașini pentru fabricarea de gheață, pentru răcire, aparate de ars rachie și fabricarea berei, apaducte de mare presiune și reparațiile necesare, cu prețuri ieftine. La privirea lucrării se prezintă pe cheltuiala sa.

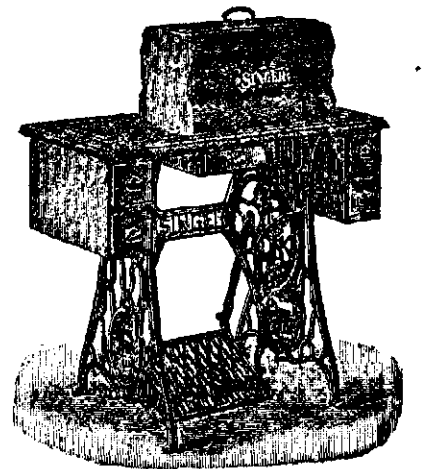
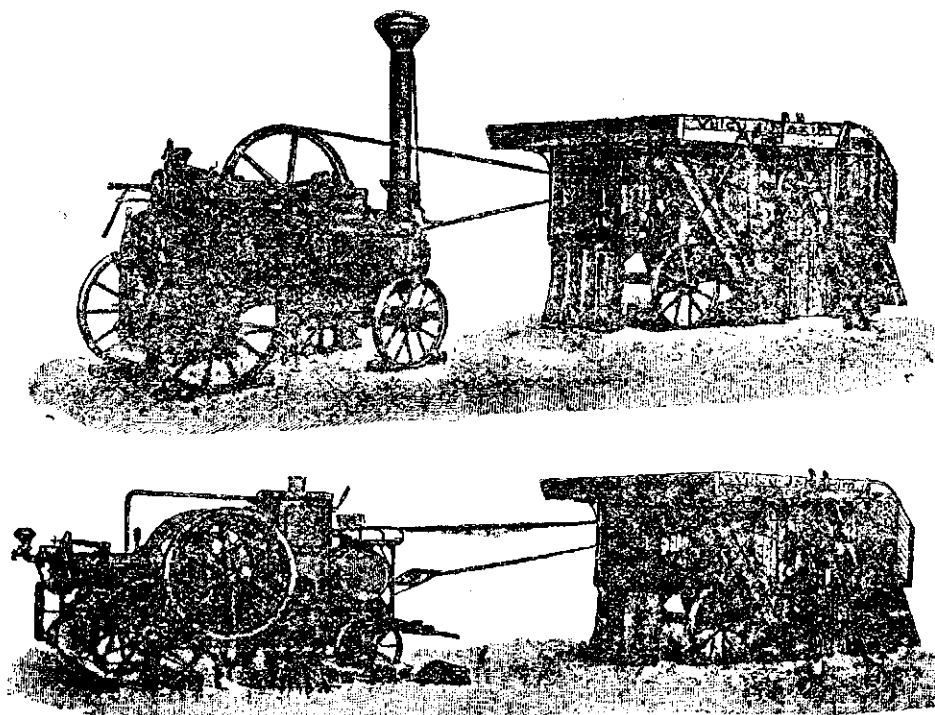

MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea Onor. public asupra marelui meu magazin de mașini și fabricate americane, ea cele mai bune și renumite mașini de săcerat și legat snopi Plano, fabricatul cel mai bun al lui Cormic din America, mașini de cosit nutreț și, Garnituri compl. de treerat cu aburi sau motor. Uleiuri de mașină și motoară,

curele, unsoare de mașină, saci, ponieve, măji, și toate trebuincioasele mașinelor de treerat, precum și pluguri, grape americane, mașini de sămănat și tăiat nutreț și, alte requisite economice.

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Cățiva învățăcei din casă bună cu 2—3 clase gimnaziale angajez.

Crema Viola are un efect neîntrecut pentru îngrijirea mâinilor și a feței. După întrebuințarea de câteva zile numai, face pielea nimeritor de frumoasă, încât toți îi admiră efectul. Depărtează de pe față toate zgrăbunțele, comedoni (coși), pistruie, petele de mai și îi dă pielei o colorare albă și sănătoasă. În întrebuințarea: înainte de întrebuințare fața și mâna trebuie spălată cu apă molicească și cu săpun Viola. Pelea uscată bine e a se unge ușor de mai multe ori peste zi.

Prețul 1 cor. 50 fileri.

Săpunul Viola E liber de leșie, nu conține nici un fel de substagță corosivă și are un miros deosebit, mărește efectul cremei Viola în mare măsură. Prețul 1 buc. 1 cor.

Pudra Viola e cea mai bună și cea mai inofensivă. Prețul 1 cor. 50 fileri. — Se pot cumpăra dela

ELEMER NAGY farmacia „Pállfy“
BUDAPESTA, II., FŐ-utca 80 (în colțul dela Kacsá-utca)

Să ne credeți că este în interesul D-tră dacă comandați coasa „Koronagyémánt“

Cu coasa „Koronagyémánt“

bătăuță odată se poate cosi ziua întreagă deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele și mol nu se găsesc între ele. Pentru trăsnicia fiecărei bucați garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. la comanda de 10
Prețul: 1 buc. 1-80 1-90 2.- 2-20 2-40 2-50 2-60 cor. buc. 1 se dă rabat.

Comandele se pot face prin trimiteră banilor înainte sau pe lângă rambursă la **Lengyel Testvérek** magazin de coase „Koronagyémánt“
Kaposvár, Fő-utca 22 T.

Prețuri moderate.

EUGEN LIEBLICH
fotograf

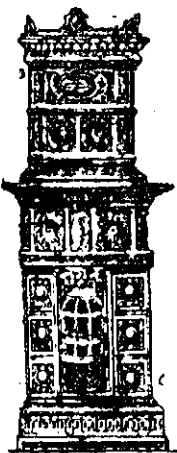
Sibiu—Nagyszeben, str. Elisabeta Nr. 56 (casa proprie).

Execută toffelul de icoane artistice.

Plantinatipie, icoane simple, mici și până la mărime naturală. Picturi renumite în oleu în toată mărimea, după orice fotografie mică. Fotografierea, copiilor executată modern, fotografiere în grup și familie, se știe că atelierul acesta în privința mărimii este primul. Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar și pe timp ploios.

Cu deslușiri servesc.

Fabricant de cuptoare de lut.

SCHÖN JÓZSEF, Lugos

Szt. István-u. 36. Kossuth-u. 21.

Atrage atențiunea on. public că primește pregătirea a ori-ce fel de

cuptoare

descărcare și zidirea vetrelor de fert cu prețuri convenabile și pe lângă serviciu prompt și conștiințios.

Comandele se execută imediat.

„Unio“ institut de asigurare pe viață și pentru copii, fondată la 1863

Reprezentanță principală în
Arad: Szabadság-tér, (Szinház épület)

Telefon 421

Asigurări pe viață, de zestre și pentru copii pe lângă premiile cele mai ieftine

Capitale asigurate . . . . . 85.000.000 C. —
Rezerva de premii . . . . . 19.186.172 „ 50

Prospect gratuit. Se primesc agenți!

Domni inteligenți introduși în societatea românească pot afla un venit lateral

Nou atelier pentru gravură de firme!

Fostul conducător al atelierului de gravură a lui CZELER ISTVÁN Zöldy Gyula, și-a deschis în Arad, piața Szabadság nr. 22 (Palatul Teatrului) un atelier modern de gravură pentru firme. Aducând aceasta la cunoștința on. public, roagă binevoitorul sprijin:

Zöldy Gyula, pictor
artistic, de firme și embleme.

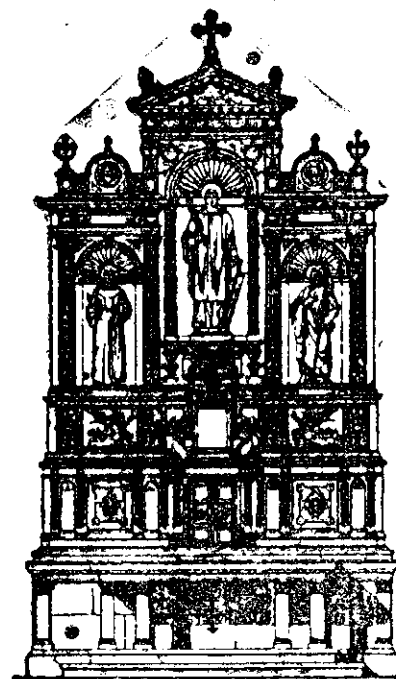
TELEFON nr. 10.

TELEFON nr. 10.

KIKTA ISTVAN, atelier de pictură
Budapest, VIII. KOSZORU-U. 17

Imi iau îndrăzneala a atrage atențiunea on. public asupra atelierului meu de pictură de sticlă.
Ca specialist fac geamuri de biserică, pictură de lux pe sticlă pentru saloane, verande și sufragerii.
Mai departe plumbuit de artă, gravuri pe sticlă și rame de aramă, precum și alte obiecte în brânza aceasta.

Bittenbinder József,

sculptor și arhitect de altare

Temesvár-Erzsébetváros
Hatyu utca 61 szám (casa proprie).

Face toffelul de mobilier de biserică, așa ca: iconostase și altare, statui de piatră șlemn, amvoane și scene de spovedanie, Siciul Domnului, Grota Mariei de Lour, cristelnițe, icoane de stațiune, sculptură în relief sau pictură, străni, pictură de biserică și altare.

Renovează în stil altare vechi, amvoane și statui, aurește și marmorează. Preț-curent, preliminar de spese și planuri gratuit. — Dacă sunt chemat pentru examinarea lucrului, mă duc ori-unde pe cheltuiala mea proprie.

MICA PUBLICITATE

Se plătește de cuvânt 5 (cinci) fileri. Titluri sau cuvinte mai groase 6 fil.

Căsătorie

Un notar diplomat, din familie nobilă română dorește a se căsători cu o domnișoară sau văduvă în etate 18—30 de ani prin a cărei ajutor, protecție ar deveni notar în vre'o comună: Adresa „Vice Notar” Nábrád (Szatmár m.)

La institutul

„VIRGIL POPESCU” din București strada Armească 1 sunt libere mai multe posturi de pedagogi și repetitori, pentru cari se primesc tineri muncitori, cari urmează cursurile la vreuna din facultățile din București.

Caut de soție

o fată orfană, cu zestre de câteva sute de coroane (spre depunerea unei liferații sigure). Este de lipsă să știe perfect limba germană. Adresa la administr. ziarului sub „Străin de umătate”.

Caut o violină bună,

întreagă. Oferte către Tiberiu Vuia, gimnazist Ága, (Temes megye.)

Invățăcel

află aplicare în legătoria de cărți: Iustin Ardelean. Arad str. Weitzer nr. 13.

**Ce voiești
dela mine?
Pentru ce
mă prinzi de braț?**

Vă rog să nu vă spăriați, deoarece volesc numai să vă atrag atențiunea asupra inseratelor publicate în numărul de azi al acestui ziar, rugându-vă să citiți aceste inserate ale renumitelor firme, dacă veți să cumpărați ieftin și bun.

**Păziți-vă de
imitațiuni!**

Deoarece în prezent imitațiile mașinilor noastre de cusut, dar mai cu seamă mașinile noastre de sistem mai vechiu sunt recomandate ca „SINGER”, ba chiar ca „adevărate mașini SINGER”, atragem atențiunea publicului, că orice fabricații recomandate în felul acesta **nu sunt mașini de cusut veritabile Singer și acele nu sunt ale noastre.**

Renomitele mașini de cusut originale Singer, Wehler și Wilson se pot căpăta numai în magazinul nostru ori prin agenți noștri; cine voiește deci să cumpere mașini de cusut, totdeauna să întrebe hotărît, că mașina de cusut este ea oare dela firma noastră și să nu vă mulțumiți cu răspunsuri nehotărîte.

SINGER Co. societate pe acții pentru mașini de cusut

ARAD, strada József főherczeg nr. 9. Casa cont. : Porcia : (vis-à-vis de biserică).

Filiale în toate părțile țării.

ÎNȘTIINȚARE!

Aduc la cunoștința Onor. dame, că

Atelierul meu de croitorie modernă pt. dame

l-am mutat în

Józseffőherczeg-ut nr. 1, etajul I.

(Vis-à-vis de primărie.)

Execut cele mai elegante și moderne trusouri pentru mirese, cu prețurile cele mai convenabile, precum și lucrări engleze și franceze.

Rugând binevoitorul sprijin al on. dame sunt cu stimă:

Ernstné Glück Hermina

Se primesc fete cu plată și învățăcele.

ÎNȘTIINȚARE!

Nouă mină de cărbuni pe linia ferată cenădană

Atragem atențiunea on. proprietari de mașini de îmblătit asupra acestei noi mine de cărbuni, de unde pot primi cărbuni fără praf și curățiți. Totodată atragem atențiunea și a acelor care se ocupă cu

Încălzirea cazanelor ori cu arderea țiglelor

Cu proiecte de spese și orice explicații servește cu plăcere

Körösvölgyi kereskedelmi és ipari szövetkezet, Honctő.

Prețurile de reclam ale noiei prăvălii de lucruri de mână!

KELLNER ZOLTAN

Timișoara-Cetate (Temesvár-Belváros), Strada Mercy (Casa Galgon).

1 perină brodată și montată dela	Cor.	5.—
1 fugar sau millieu brodat dela	„	5.—
1 garnitură perdele brodate, 2 aripi, 1 draperie	„	17.—
1 mășai brodat dela	„	15.—
1 m. congré brodat pentru dulap dela	„	2.—
1 buc. muștră de congré, fugar sau millieu dela	„	3.—
1 buc. perină-congré, muștră dela	„	3.—
1 păreche ghete de casă dela	„	1.50
1 vestă p. bărbați, începută, dela	„	6.—

MARE ASORTIMENT DE ACOPERITOARE DESEMNAȚE SI ÎNCEPUȚE PENTRU PIANE ȘI CIMBALE:

1 b. fugar-ajour sau millieu desemnat dela	Cor.	1.—
1 b. perină-artistică engleză desemnat dela	„	2.40
1 garnit. acoperitoare de masă cu 6 servete cu tivit. ajour	„	6.—
1 b. fugar-Madelra sau Richelieu ori millieu dela	„	2.—
Materii de congré pentru perdele, dela	„	1.20
Materii înguste pt. bucătărie, desemn, 1 m.	„	—16
Scutitoare de părete, desemn, dela	„	—60
Scutitoare de părete, brodate, dela	„	1.20
Mat-înguste p. bucătărie, brodate, dela	„	—70

MUȘTERILOR MEI LE IMPRUMUT MODELE ÎN MOD GRATUIT.

Mare magazin de vitraje, store, bonfem și aripi de perdele. — Asortiment bogat.